

Fåglar 2016 nr 1
i Närke

Sjöfågeln

Fåglar i Närke

Årg 39 2016 Nr 1

Närkes Ornitologiska Förenings medlemstidning

Ansvarig utgivare: Ulf Jorner, Måbärsvägen 11,
703 75 Örebro. E-post: ulf.jorner@spray.se

Redaktionsgrupp

Åke Lorin Brantströms gränd 12, 702 28 Örebro,
Tel. 019-24 49 32, 070-326 90 02.

E-post: ake.lorin@telia.com

Ann-Margret Elmroth, Tel. 019-32 01 83,
070-637 15 95. E-post: elmroth@telia.com

Marianne Johansson, Tel. 019-36 17 75,
070-656 63 69. E-post: marianne-j@telia.com

Anita Ahlberg, Tel. 070-717 72 32,

E-post: nitan_9000@hotmail.com

Adressändringar

sänds till: Närkes Ornitologiska Förening c/o

Åsa Bengtsson, Loggatan 13, 70228 Örebro.

Tel. 073-332 20 31, 019-33 35 27.

E-post: asa.bengtsson@orebro.se

Manusstopp

för Fåglar i Närke 2016 nr 2 är den 15 maj.

Närkes Ornitologiska Förening

En ideell regionalförening
av Sveriges Ornitologiska
Förening - BirdLife Sverige.

Medlem i Närkes Ornitologis-
ka Förening blir man genom att
sätta in årsavgiften på plusgiro

430 33 22-4 eller bankgiro 5747-3357. Årsavgif-
ten är för vuxen 200 kr, för familjemedlem 50 kr
(erhåller ej medlemstidning), för ungdomsmedlem
(13-20 år) 100 kr och för barn (1-12 år) 50 kr. Medlem
i NOF erhåller vår medlemstidning som utkommer
med fyra nummer per år.

NOF:s föreningslokal

För sammanträden och bibliotek finns vi i Föreningarnas
hus Slottsgatan 13A. För utställningsmateriel, holkar
m.m. används källarlokalen Hagmarksgatan 9, Örebro

NOF:s hemsida

www.birdlife.se/nofnet

Du är välkommen att besöka NOF:s hemsida där
du finner information om föreningens verksamhet.

**Upplev naturen närmare
med en kikare från oss**

Välkommen in!!

kikarproffsen

A-FOTO
BUTIK & ATELJÉ

Filarevägen 3 (Lillån) 019-250623 www.a-foto.se

Omslagsbild: **Större strandpipare** *Charadrius hiaticula* efter en akvarell av Staffan Ullström. Text: Ann-Margret Elmroth

I slutet av mars och under april ser man ofta fågelskådare vid Tvärvägen i Oset där den avstängda vägen till Ladan nu är en synlig grussträng som börjar bli gräsbevuxen. De har kikaren riktad mot ögonen på de strandpipare som under natten slagit sig ner för vila och födosök. Man vill veta om det är mindre eller större strandpipare som återvänt till Skandinavien från Västeuropa eller Nordafrika. En tydlig, gul orbitalring avslöjar den mindre, liksom den ganska nätta kroppsbyggnaden. Den 2–4 cm större ser jämförelsevis satt ut. Benen kan också hjälpa till vid bestämningen, om de inte blivit nersmutsade, vill säga. Benen på den mindre är grå eller svagt köttfärgade och den större har orangegula, liksom näbben ända fram till själva spetsen som är närmast svart. Hos den större dominerar det svarta på främre delen av kroppen och kontrasterar starkt mot den vita pannfläcken, hakan och undersidan. Flyger fåglarna upp är de ändå lättare att artbestämma, den större har ett tydligt, vitt vingband. Dessutom låter den höra ett ganska mjukt, tvåstavigt *tu-ip*. Hanen har en märklig spelflykt. Den vinglar fram med stela vingar och mumlar liksom fram *tovede-tovede*, Allra enklast blir artbestämningen i fjällvärlden och utmed havskusterna. Där häckar bara den större. Den mindre finns bl.a. hos oss i Närke och väljer de mest anspråkslösa häckningsplatser, industritomter, provisoriska parkeringsplatser, grustag och sand- och sophögar. Hittar du fyra gulaktiga och tätt mörkfläckiga ägg i ett hopradsat rede är det en strandpiparhona som har lagt dem. Hanne och hona turas om med ruvningen. Efter ca 24 dygn kläcks äggen och så fort ungarna torkat, lämnar de boet. Men de övervakas. Kommer man för nära dem försöker föräldrarna avleda uppmärksamheten från dem genom att spela skadade, hänga med vingarna, bocka sig ner, stå stilla och liksom rulla bort. Födan är förstås det miljön erbjuder. Vid kusten små kräft- och blötdjur och i fjällvärlden insekter av olika slag. Större strandpipare är tämligen vanlig (upp till 10000 par) medan den mindre är sparsamt eller lokalt förekommande.

Ordföranden har ordet

Ulf Jorner

Foto: Lovisa Jorner

Det här att skriva några ord i Fåglar i Närke är inte helt lätt. För det är ju så att jag skriver

dem en hel månad innan ni läser dem. Därmed blir det lätt litet poänglöst att skriva något om hur fågelåret är just nu. Vilket jag dock inte helt kan avstå ifrån. Jag måste t.ex. helt enkelt låta er få veta att jag när jag börjar skriva dessa rader har tolv sidensvansar utanför skrivbordsfönstret.

Istället vill jag anknyta till det årsmöte i NOF som vi just ha hållit. Det är fantastiskt att vårt årsmöte drar bortåt hundra personer, även om

jag förstås inser att Torbjörn Arvidson fantastiska bilder är en avgörande faktor. Jag har hört flera från andra naturanknutna föreningar uttrycka sin förvåning.

Jag tycker att våra årsmöten har funnit sin form. För några år sedan var de mer av en formalitet: "Punkt 5, Verksamhetsberättelsen. Ni har fått den. Några frågor? Inte! Kan vi godkänna den? Ja, nästa fråga." Nu får det ta litet mer tid, kassören förklarar pedagogiskt hur medlemsavgifterna används och viktiga frågor kommenteras av styrelsemedlemmarna. Jag hörde t.o.m. en riktig mötesräv säga i fjol att det var det bästa årsmöte som han varit på.

Detta kan låta som självberöm. Men låt mig

direkt säga att jag har mycket litet att göra med denna förändring. Mannen bakom den är Kent Halttunen, som använt sina erfarenheter från mediavärlden för att omdana våra årsmöten. Kompletterat med ett körschema ned till minutnivå för att hålla farten uppe, något som förhoppningsvis inte de som deltar i mötet märker. Snuggat jobbat, Kent!

Något som imponerar på mig varje år är alla de aktiviteter som NOF anordnar varje år. År 2015 var det över 1200 deltagare på våra aktiviteter. Alltifrån resor, över studiecirklar till inomhusmöten och vandringar kring Oset i maj. Helt fantastiskt, och inte möjligt utan att fantastiskt engagemang, både av styrelsemedlemmar och av andra medlemmar. Ett stort tack till er alla, ingen nämnd och ingen glömd!

Än på engagemang. Vi bildade redan för några år sedan en arbetsgrupp kring fågel-skyddsfrågor. I den fanns en styrelsemedlem och några engagerade medlemmar utanför styrelsen. Den gruppen har fungerat utmärkt, och gjort våra yttranden i remissfrågor mer slagkraftiga.

Vi har nu bildat två ytterligare grupper enligt samma modell, en jordbruksgrupp och

en skogsgrupp. Tanken är förstås att de skall medverka till att NOF blir mer aktivt på dessa två viktiga områden för fågelskyddet. Gruppen har nyss börjat sin verksamhet. Mer information om grupperna finns på annan plats i Fåglar i Närke. Om du har något intressant att informera om, t.ex. en planerad slutavverkning i ett känsligt område, så hör av dig till någon i grupperna!

Avslutningsvis något som nog är historia när ni läser detta. Svanrasten vid Rånne, norra Tysslingen. Sedan ett tjugotal år räknas varje morgon antalet sångsvanar av frivilliga under Helny Olssons ledning. Och sedan några år ställer NOF upp med svanguider varje helg, från slutet av februari till påsk. Troligen är detta vår största kontaktyta mot mer allmänintresserade fågelvänner. Den vanligaste frågan är förstås "Hur vet ni hur många som de är?". Det klassiska svaret är "Vi räknar benen och delar med två". Men numera försöker vi vara något mer pedagogiska. Återigen, en fantastisk uppslutning av frivilliga, både för räkningen och för guidningen.

Vi ses i vår, i Vasakyrkan eller ute i markerna!

NOF:s styrelse

Ordförande

Ulf Jorner, Måbärsvägen 11, 703 75 Örebro
Tel. 019-31 21 46, 070-661 66 55
E-post: ulf.jorner@spray.se

Vice ordförande, resor och inventeringar

Ronnie Lindqvist, Bertil Waldéns gata 6, 702 15 Örebro, Tel. 019-10 23 33, 070-262 14 17
E-post: lindqvist_ronnie@hotmail.com

Åsa Bengtsson, Kassör, medlemsregistrering
Loggatan 13, 70228 Örebro. Tel 073-332 20 31, 019-33 35 27. E-post: asa.bengtsson@orebro.se

Kent Halttunen, Sekreterare, information. Nygård, Norra Folkavi, 71991 Vintrosa. Tel. 070-216 11 30. E-post: kent.halttunen@tele2.se

Anna-Karin Törnblom, Exkursioner. Lövestagatan 44 703 56 Örebro 019-611 40 75, 070-688 91 61
E-post: a-k.tornblom@telia.com

Bengt Jalsborn, Utbildning, försäljning och lotterier.

Vallnäs vägen 3, 703 58 Örebro,
Tel. 019-12 70 80, 070-113 47 99
E-post: b.jalsborn@gmail.com

Per Karlsson Linderum, Fågelskydd. Babelsvägen 2, 697 74 Sköllersta

Tel. 019-18 84 14, 072-225 00 63
E-post: per.karlsson.linderum@gmail.com

Suppleanter

Håkan Carlestam, Inomhusmöten. Engelbrekts-gatan 13B, 702 12 Örebro, Tel. 070-531 14 20
E-post: carlestam@gmail.com

Lars Johansson, Fågelskydd och exkursionsansvarig. Holländaregatan 22, 702 86 Örebro
Tel: 070-558 99 06,
E-post: lars.h.johansson@orebro.se

Krister Håkansson, Inomhusmöten. Askers Bergamon 218, 715 94 Odensbacken.
Tel. 072-573 77 44. E-post: krha@telia.com

2016 års styrelse. Stående: Ulf Jorner, Kent Halttunen, Håkan Carlestam, Krister Håkansson, Asa Bengtsson, och Ronnie Lindqvist. Sittande: Lars Johansson, Anna-Karin Törnblom och Bengt Jalsborn. Sakans på bilden Per Karlsson Linderum. Foto: Marianne Johansson

Anna-Karin Törnblom ny styrelseledamot i NOF

Som den jordnära person jag är har jag sedan barnsben vistas mycket utomhus och att upptäcka naturens kontraster är något som jag fortsatt att uppskatta. Att ge sig ut på en vandring, dra på sig skidorna eller joggingskorna ger naturupplevelser och också möjlighet till rekreation. Intresset för fåglar har funnits med genom åren. Men först när jag återvände till Örebro kände jag att det var dags att utveckla mitt intresse och skaffa mer kunskap. Det började med att jag deltog på guidningarna i Oset med Lars Johansson och hans entusiasm och kunskap inspirerade mig. På den vägen blev jag medlem i Närkes Ornitologiska Förening och en del av det härliga tjejjänget. Fågelskådning är en av de mest tillgängliga former för naturupplevelser och det ger mig en frihetskänsla.

Foto: Marianne Johansson

Det har självklart medfört att jag fascinerats av att läsa litteratur inom området för att förstå hur varierande och fantastiska fågelarter det finns i världen. Nu när jag fått förtroende att vara en del av styrelsen ser jag framemot att få ännu mer fart under vingarna.

Krister Håkansson ny styrelseledamot i NOF

Jag är en 50 åring som hållit på med fågelskådning sedan barnsben. Tillbringar så mycket tid som möjligt ute i fält, där favoritställena är skog, kust och fjäll. Jag är från Fjugesta ursprungligen men har de sista 20 åren bott i Södermanland och Uppland. Sedan ett år tillbaka tillbakaflyttad till Närke och bor en bit söder om Kvismaren. Hoppas kunna bidra till NOF:s verksamhet.

Foto: Krister Håkansson

Studiecirkel 2016

Närkes Ornitologiska Förening kommer under våren att ge den traditionella nybörjarcirkeln för femte året. Cirkeln arrangeras i samarbete med Studieförbundet.

Börja skåda fågel

Under våren 2016 anordnas en studiecirkel - inomhusträffar varvat med fågelutflykter - för de som är intresserade av fågel-skådning på nybörjarnivå. Inga förkunskaper krävs för deltagande. Vi träffas totalt tio träffar under april och maj. Två av utflykterna är på onsdagskvällar, tre på söndagmorgnar. Alla inomhusträffar är på onsdagskvällar.

Första mötet är onsdagen **den 13 april** kl. 18.00 i Studieförbundets lokaler i Föreningarnas hus på Slottsgatan 13A. Ledare för kursen är Ulf Jorner och Bengt Jalsborn.

Anmälan sker till Studieförbundet tel. 019-16 83 10 eller 16 83 13 eller per e-post carl.eriksson@studieforbundet.se. Upplysningar om cirkeln kan också fås genom Bengt eller Ulf, tel. 070-113 47 99 resp. 070-661 66 55. ➤

Verksamhetsberättelse 2015 i kortform

Kent Halttunen

Fågelforskning, Fågelskydd och Fågelintresse. Så kan sammanfatta de tre områden som **Närkes Ornitologiska Förening** ska ägna sig åt enligt stadgarna.

Fågelforskning

När det gäller området fågelforskning har ett mycket stort arbete med Atlasinventeringen avslutats under 2015. Det har i första hand handlat om att göra kompletterande inventeringar av dåligt inventerade arter. Denna omfattande inventering som pågått under åren 2004-2015 är ett mycket viktigt arbete för att se vilka förändringar som skett sedan förra inventeringen som genomfördes åren 1974-1982. Mer än 50 inventerare har varit aktiva under året under ledning av Atlasgruppen, och mer än 200 Atlasrutor (5 km x 5 km) har blivit inventerade i Närke. Nu återstår ett grannlaga

arbete att analysera, sammanställa och publicera detta viktiga arbete.

Fågelskydd

Två stora *fågelskyddsfrågor* har engagerat NOF under året, och det är frågor som också uppmärksammats i föreningens alla publiceringsplattformar och i de lokala medierna. Det första handlade om den planerade vindkraftparken i Trysslinge; 125 vindkraftverk planerades i området mellan Laxå och Degerfors. Närkes Ornitologiska Förening konstaterade på ett tidigt stadium att detta förhållandevis orörda område inte var lämpligt för vindkraftsetablering. Efter flera remissomgångar, möten och samråd med andra organisationer drog till slut vindkraftsexploatören tillbaka sin ansökan.

Vid Munkatorp, alldeles intill naturreservatet Rynningeviken, drev Örebro kommun på för att Elektroskandia skulle etablera sitt storlager. Även här arbetade NOF för att det skulle bli en så bra lösning som möjligt för fåglarna. Lagret byggs intill naturreservatet men i gengäld blir det omfattande kompensationsåtgärder som gynnar fågellivet.

Nya NOF-medlemmar

Sedan förra numret av FiN har till och med febr. nedanstående medlemmar registrerats.

Välkomna till föreningen!

Åsa Berg Alinski Malmg Örebro
Anders Bartebo Kåvivägen Örebro
Anita Björk, Mats Karlsson Rosenhillsg Örebro
Matts Deubler Hagavägen Glanshammar
Per Eklund Västra Nobelgatan Örebro
Henrik Eliasson Organistv. Örebro
Lennart Eriksson Ekvägen Skärblacka
Tommy Erikson Skyttstigen Gävle
Tord Helgesson Åsbro
Eva Georgii-Hemming o Urban Tholén
Äsplunda Glanshammar
Eva och Stefan Henriksson Restalundsvägen Örebro
Krister Håkansson Askers Bergamon
Odensbacken
Åke Hällzon Vårhemsgatan Örebro
Christer Jansson Eddav. Örebro
Lena Johnsson Skyrstavägen Hammar
Claes Göran Karlsson Sundsbron Skinnskatteberg
Lena Svensson Lövstagatan Örebro
Andreas Tranderyd Fredsgatan Hallsberg

Inom föreningen finns en fågelskyddsgrupp som är ett värdefullt bollplank i många och ofta komplicerade frågor.

Under året har föreningen bildat två arbetsgrupper: en skogsgrupp och en jordbruksgrupp, som båda ska verka för biologisk mångfald i skogs- och jordbrukslandskapet.

Fågelintresse

Under verksamhetsåret har NOF arrangerat flera studiecirklar i samarbete med Studiefrämjandet. Nybörjarcirkeln, som alltid lockar många deltagare, är viktig som en ingång till föreningen. Denna kombinerades i år med tre kortare temacirklar: Skogens fåglar, Vårens fåglar och Flyttfåglarna, vilka alla var uppskattade.

NOF har under 2015 haft ett stort utbud av exkursioner och guidningar. Föreningen har erbjudit medlemmarna och andra intresserade hela 74 olika alternativ under året; dessa har

lockat över 1 240 personer. Av dessa var nästan hälften kvinnor (46 procent). Under året har föreningen fortsatt att satsa på aktiviteter där man på olika sätt träffar människor med fågelintresse. Det har varit aktiviteter i samband med Vinterfåglar inpå knuten och NOF fanns på företaget Granngården vid flera tillfällen och pratade om kampanjen. I samband med Svanrasten i Tysslingen hade NOF guider på plats varje helg i sex veckor för att stimulera besökarnas fågelintresse. Fågeltornskampen i maj var en annan öppen aktivitet där NOF bemannade fem olika torn och bjöd fågelintresserade att hjälpa till. Rävahänget i Rynningeviken i september är en annan aktivitet som är öppen och där det är enkelt att träffa fågelintresserade. Detsamma gäller arrangemangen under Euro Birdwatch15 då NOF fanns på flera olika platser. Sammantaget innebär dessa aktiviteter att NOF träffat över 2 000 personer med fågelintresse.

För tredje året i rad har föreningen arrangerat en ekoskådningstävling. Det handlar om att på att kryssa fåglar på ett miljövänligt sätt genom att cykla, gå eller åka kollektivt. Ekotävlingen samlade 15 deltagare, vilket är nytt rekord.

NOF har under 2015 arrangerat flera olika resor till Runde i Norge, Falsterbo, Öland och Hönö.

Under verksamhetsåret har föreningen arrangerat sju inomhusmöten med ett varierat innehåll. Dessa möten är alltid välbesökta och uppskattade. I föreningen finns flera olika grupper, bland annat tjejgrupperna som genomför egna möten och exkursioner.

NOF har flera olika plattformar för att nå medlemmarna och andra fågelvänner. Tidsskriften Fåglar i Närke, som alltid är välmatad och innehållsrik, skickas ut per post fyra gånger per år och är en viktig länk till många medlemmar. NOF:s hemsida fortsätter att utvecklas och är viktig för att sprida nyheter och information om föreningens verksamhet. Hemsidan hade under 2015 över 40 000 besök. NOF:s Facebookgrupp är också en plattform som stadigt utvecklas. Den innebär ett snabbt och enkelt sätt att kommunicera.

Gruppen hade vid årets slut 168 medlemmar.

Föreningens viktigaste bas för rekrytering av nya medlemmar är det breda utbudet av öppna aktiviteter i form av guidningar, exkursioner, möten och resor.

Föreningen hade vid årets slut 510 medlemmar. Ekonomin är fortsatt stabil och det blir ett litet överskott för 2015.

Styrelsen 2015 har bestått av:

Ulf Jorner ordförande, **Ronnie Lindqvist** vice ordf. atlasinventerings- och reseansvarig, **Åsa Bengtsson** kassör, **Kent Halttunen** sekreterare, hemsidans- och mediagrupsansvarig, **Rolf Hagström** fågelskydd, **Bengt Jalsborn** försäljningsansvarig och lotteriansvarig, **Håkan Carlestam** inomhusmötesansvarig, **Per Karlsson Linderum** exkursionsansvarig, **Lars Johansson** exkursionssansvarig. 🐦

Annika, Åsa och Ami fick Årets gulsparvpris

Kent Halttunen

Annika Lorin, Ami Sundén och Åsa Bengtsson fick i samband med årsmötet ta emot Årets gulsparvpris som delas ut av Närkes Ornitologiska Förening. De tre fick priset för att de med små medel och social samvaro lockar tjejer och kvinnor in till fåglarnas värld. Annika, Ami och Åsa är ansvariga för tjejgrupperna inom Närkes Ornitologiska Förening.

Närkes Ornitologiska Förening instiftade för tre år sedan ett pris kallat Årets gulsparv. Det ska gå till någon som gjort stora insatser för fågelskydd, fågelintresse eller fågelforskning. Priset delas i år ut för tredje gången.

Här är motiveringen: "Årets gulsparvpris 2016 går till tre personer som lockar nya individer

att utveckla sitt fågelintresse. Med små enkla medel och lite härlig social samvaro får de denna växande skara av skådare att ta sig in i en mansdominerad värld. Årets gulsparvpris går till tre personer, som under många år och genom sitt uppoffrande engagemang, har fått tjejer och kvinnor att trivas i naturen och bland fåglarna."

För över 20 år sedan startade Annika Lorin den första tjejgruppen inom Närkes Ornitologiska Förening.

– Det var bara tio procent av medlemmarna då som var tjejer, och jag tyckte det behövdes en grupp som kunde utvecklas på egen hand, berättar hon.

För sex år sedan startades ytterligare en tjejgrupp inom föreningen. Efterfrågan fanns och Ami Sundén och Åsa Bengtsson drog igång ytterligare en tjejgrupp som ska fungera som en språngbräda in i föreningens alla andra aktiviteter.

Foto: Anita Ahlberg.

– Vid sidan av fåglarna tror jag det är viktigt med det sociala, säger Åsa Bengtsson. Därför satsar tjejgrupperna inte bara på att vara ute i fält och skåda fågel; de genomför också flera inomhusmöten för att lära sig mer om olika grupper av fåglar. Ofta kommer någon

De fick ta emot Årets gulsparvpris: Annika Lorin, Åsa Bengtsson och Ami Sundén fick 3 000 kronor vardera och en snygg akvarell av konstnären Stefan Gustafson. De får priset för sitt arbete med tjejgrupperna inom Närkes Ornitologiska Förening.

med specialkunskaper och berättar, samtidigt som man serverar en enkel måltid till självkostnadspris.

Är det skillnad mellan män och kvinnor som skådar fågel?

– Egentligen inte så mycket, men som kvinna kanske man vågar vara lite mer osäker. Man ropar inte genast ut vad det är för art man ser, utan man vågar fundera lite och resonera

med de andra, säger Ami Sundén.

Annika Lorin, Ami Sundén och Åsa Bengtsson fick ta emot priset på 3000 kronor och en akvarell av konstnären Stefan Gustafsson i samband med att Närkes Ornitologiska Förenings årsmöte i Vasakyrkan i Örebro

De tidigare pristagarna är:

Olle Liljedahl 2014

Märkplats Venan 2015

Märkplats Venan 2015

Lennart Eriksson

Ringmärkning i naturreservatet Oset och Rynnegevik 2015

Verksamhetsåret 2015, det 37:e, är till ända. En kylig vår med mycket regnande, gav de tidiga häckfåglarna stora problem. Vår holkmärkning med mesar och flugsnappare blev en ren katastrof. Kalla ägg eller döda ungar mötte Leif vid kontroll av holkar. Vassrelaterade arter som sävsparv, rör- och sävsångare hade även de en dålig häckningssäsong. Vid Stenornet utfördes ringmärkning vid 5, vid Venastugan 26, Näsbybäcken vid 5 tillfällen. Totalt märktes det 1039 fåglar av 50 arter. Under åren 1979 - 2015 har det ringmärkts 46885 fåglar av 127 arter. Fördelningen per art och märktillfälle enligt bifogad tabell. Det har gett 354 återfynd av

42 arter. Uppföljning av våra 3 projektarter, mindre hackspett, trastsångare och kärrsångare har fortsatt i full skala. Inventering av Rävångsmaden fortsätter. Ingen ny märkart tillkom under året. Udda märkartar blev 1 vattenrall och 2 höksångare.

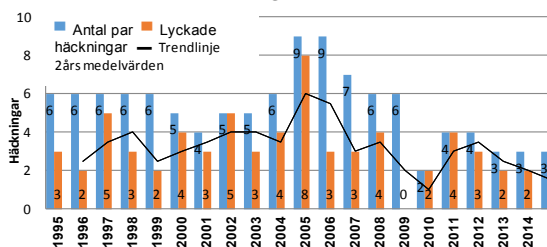
Mindre hackspett

Vi har nu följt mindre hackspetten i fem områden sedan 1995. Vid Venan är det norra skogen, stora strandskogen och Åsen. De andra två är Vattenparken och Oset. Stammen har legat ganska stabilt på 5-6 par fram till 2005 - 2006 då den ökade till nio revir, för att sedan under sista 10 åren sjunka till årets 3 par. Endast en lyckad häckning på Björkholmen som tillhör Oset, blev årets resultat, i en 12 m hög

Mindre hackspett hane Foto: Birdnerds.se

MINDRE HACKSPETT 1995 - 2015 OSET - RYNNINGEVIKEN

klibbal, med bo på 9 m i nordläge. Ungarna flög ut 18/6. Denna negativa utveckling där beståndet har halverats på 21 år i ett kärnområde känns inte bra. Närkes Atlasinventeringsgrupp har positiva siffror på arten i landskapet.

Trastsångare

6 revirhävande hannar fanns inom området, 2 i Oset och 4 runt Rävångsmaden. 3 hannar ringmärktes, 1 försedd med egen kontroll från 2012, 1 förblev omärkt och 1 var märkt som pull i Kvismaren 2013, som redan kontrollerats vid Getterön 2013 och Segersjö 2014. Flera honor fanns men inga lyckade häckningar hittades detta år.

Kärrsångare

Årets 36 revirhävande hannar (29 var eller blev ring- och färgmärkta under året) är en tangering av all time high från 2008 och 2011. Kurvan pekar stadigt uppåt, med variationer under åren. 7 lyckade häckningar noterades. Vi har under åren ringmärkt 241 revirhävande hannar, färgmärkt 188 av dessa för att kunna följa deras revir utan att störa för mycket. 80 av dessa har återkommit vid ett eller flera år, totalt har vi 145 årsavläsningar. Då är alla kärrsångare märkta vid minst 2 års ålder och kontrollerna blir då tidigast vid 3 års ålder. Lokaltroheten är stor, även om exemplet som följer visar en del rörelse inom området. Från 2015 är H-81, märkt 5/6 2010 på Gamla tippen i Oset, sedd 8/6 2011 på Snötippen, ej sedd 2012 och 2013. 26/5 2014 höll han till i vassen öster om reningsverket. Den 7/6 2015 hittades han vid Svartåns kant vid bron över till Vattenparken.

Återfynd som inkommit 2015

Av rörsångare har 2 återkommit från Belgien,

1 från Eksjö, Småland, och 1 från Kvismaren, av sävsångare 2 från Kvismaren och 1 sävsparv från vardera Frankrike, Belgien och Kvismaren.

Skrattmåsar ger många återfynd. Hittills har 58 individer under åren gett 130 årsavläsningar. Totala återfynden som följer:

Finland 1, Norge 1, Sverige 22, Danmark 6, Tyskland 3, Holland 65, Belgien 5, Frankrike 1, England 23, Skottland 2 och Schweiz 1. Under 2015 har det inkommit återfynd på lite äldre skrättmåsar märkta som pull, 1 från 1999, 1 från 2000 och 3 från 2003. Vi har även kontrollerat främmande skrättmåsar genom åren. 14 individer vid 18 tillfällen. England 5, Danmark 4, Holland 3, Kvismaren 2, Skåne 2, Uppland 1 och Västmanland 1.

Övrigt

Vi har haft några guidningar med märkning vid Venastugan. Det har gått bra och varit väldigt uppskattat. Speciellt Örebro kommuns arrangemang Klappa en fågel 19/9 som drog över 50 personer. Populära arter som blåhake, steglits och stjärtmes blev omsorgsfullt klappade av de små barnen. En och annan vuxen tog också mod till sig och passade på att känna på småfågarna. 🐦

Årsmöte med ögongodis

Marianne Johansson

Närkes Ornitologiska Förening hade årsmöte för 2016 den 18 februari med naturfotografen Torbjörn Arvidson som efterträtt. Efter mötet visade han nämligen fina naturbilder vilka han tagit under förra året.

Mötet var välbesökt med nästan hundra deltagare. Hur många av föreningens medlemmar kom för årsmötet och hur många kom för Torbjörns bildvisning? Ordförande Jorner tor-des faktiskt fråga och det var en medlem som räckte upp en arm också för årsmötet. Alla

andra kom för Torbjörns naturbilder.

Årsmötet valde Valdemar Andersson till mötesordförande och Lena Holm till sekreterare för kvällens möte. Punkterna på agendan klubbades snabbt igenom. Rolf Hagström avgick som styrelseledamot och Anna-Karin Törnblom och Krister Håkansson valdes in som nya ledamöter. Anna-Karin och Krister presenterar sig själva på annan plats i tidningen. Rolf avtackades med ett presentkort från Naturbokhandeln på Öland. Årsavgiften för 2017 beslutades vara oförändrad och årsmötet beviljade styrelsen ansvarsfrihet för 2015. Årets gulspår 2016, Annika Lorin, Ami Sundén och Åsa Bengtsson uppvaktades med check och tavla, en gulspår mål av Stefan Gustafsson.

Bildvisningen var superb med många fågelbilder, fjärilar, fjällrävar och vackra blommor. Han har fotograferat fåglar som man känner igen och tack vare Torbjörns berättelser och iakttagelser får man se så mycket mera än vad man annars ser i naturen. Många är fågellokaler som man själv besöker till och från men Torbjörn lägger ner så många timmar och dagar på att få en bra fågelbild. Ännu svårare måste det vara att fotografera fjärilar. De är ju aldrig stilla! Alldeles underbara närbilder på fjärilarna både uppfra och nerifrån fick vi se. Och väldigt nära, man kunde se facetterna i fjärilarnas ögon! Blåsippor som var så bländande blå som bara Torbjörns bilder kan visa.

Ett stort tack till Torbjörn Arvidson som vill visa sina fina bilder för oss! 🐦

Artracet 2016

Ake Lorin

Årets artrace genomfördes redan lördagen den 2 januari. SMHI hade lovat svaga vindar och klart till halvklat. Istället blev det mulet, en bister vind från ost som bitvis var kraftig, och talrika snöbyar...

I Hjälmaran fanns öppet vatten söder om Vi-

nön och litet is i vikarna. Hemfjärden var isbelagd förutom vintervaken i Oset.

Det hade anmält sig rekordmånga lag till tävlingen. Alla 21 startande lag genomförde tävlingen. Roligt att det i år fanns tre anmälda lag i den naturvänliga eko-klassen. Övriga 19 tävlade i den traditionellt bilburna. I år var det flera lag i den som redovisade hur långt man kört för att kunna göra sina observationer. Som ni själva med hjälp av resultattabellen kan konstatera varierade körsträckan per art från 0,52 (De försmådda...) till 0,2 (Spanarna) mil per art. Bara två kilometer mellan varje hittad art! Mycket imponerande. Man kan undra vem som bör betrakta sig som segrare. Det verkar som om alla naturvänner har cyklat sina rutter. I praktiken har de inte kunnat skåda mer än ca 6 timmar och kanske hunnit cykla 3-4 mil. Det ger mellan 0,10-0,15 arter/mil.

I den här typen av tävling är det mycket avgörande hur kort tid man behöver mellan varje art. Om man bortser från några få arter, som kan artbestämmas genom hörseln eller turligt ses i billysets sken, måste övriga bestämmas när det är skådarljust. Med årets mulna väder kunde skådningen börja ca 07:30 och avslutas ca 15:30 senast. Alltså ca 8 timmar till förfogande. Det torde gälla både bilburna och cyklande. Bästa bilburna lag hann med 63 arter på den ljusa tiden vilket medför att det tog ca 9 minuter mellan varje art. Bästa cykellaget undade sig hela 12,5 minuter mellan varje art.

För att komma ner till dessa tider krävs att lagen har rekognoserat ganska väl var fåglarna kan hittas på kortaste tid. Man kan miss-tänka att bilar används under dessa färder, ev. även av miljöklassen. Det är inte möjligt att kontrollera varför det blir upp till varje lag att själva bestämma hur man gör. Flera skådare har framfört funderingar på om vi skall införa ett handikapp, t.ex. 1 arts avdrag per varje 1, 2 eller 3 mil man kör. Allt för att klasserna skall kunna tävla mot varandra i en gemensam klass. Men det torde inte vara lätt att hitta några vettiga och rättvisa tävlingsregler. Jag är säker på att tävlingsledningen tacksamt tar emot bra förslag.

Båda tävlingsformerna ger anledning till att träffas, ha trevligt och skaffa sig en bra grund för årets artlista. Det är ändå det som är det bästa med arrangemanget. Att få stryk av skickligare lag är inget att skämmas för man krigar ju mot sig själv och försöker lära sig av misstagen.

Det var det god stämning när lagen samlades för artgenomgång på Gröna grodan vid Hamnplan klockan 16 på lördagseftermiddagen. Artgenomgången visade att en ny art, hornuggla, setts under racet vid Västra kröken i Kvismaren av flera olika lag. Totalt observerades 84 olika arter (förra året sågs 85 arter) under racet.

För övriga detaljer hänvisas till bifogade resultattabell. I tabellrubriken framgår lagnamnen förkortade och i placeringsordning.

Ekoklassen:

CO2: Bengt Jalsborn och Kent Halttunen

Ruggugglorna: Åsa Bengtsson, Anita Ahlberg, Marie Lideus och Anna-Karin Törnblom

Kusinerna: Gunnar Bergeå, Bengt Bergeå och Thord Eriksson

"Lortklassen":

De försmådda släpvagnarna: Anders Carlberg, Peter Gustafson och Andreas Sandberg

Bröderna Brothers: Håkan Persson och Magnus Persson

Närke Strikers: Kjell Johansson, Albin Mau-

ritzon, Andreas Tranderyd och Per Wedholm
The Dream Team: Leif Silden och Ola Strand

Bablar med snablar: Hasse Molin, Per Karlsson Linderum och Krister Håkansson

Återväxten: Åke Lorin, Bernt Jerlström, Oscar Axelsson och Ronnie Lindqvist

Carl-Ivans lärjungar: Matts Deubler, Leif Rydell, Roland Thuvander och Claes Nordell

Hedenhösarna: Conny Hedengren, Patrik Hedengren, Sune Johansson och Berit Söderberg.

Ronny och raggarna: Anders Jacobsson, Anders Karlsson och Ronny Nilsson

Korsnäbbarna: Bitte och Jan Korslid

Waernligan: Hans Waern och Jonathan Waern

Duvhökarna: Ove Pettersson, Lars Karlsson och Rolf Sykkijev

Silverrävarna: Håkan Carlestam, Anders Nilsson, Bengt Karlsson och Bernt Bergström

Spanarna: Sandra Tengelin och Khrister Tengelin

Messis polare: Peter Eklund, Bo Runesson och Anders Bertebo

De bevingade: Göran Bäckstrand och Lena Jonsson

Invalidos: Håkan Ellehammer, Fredrik Karlsson, Mikael Magnusson och Ulf Mörnerud

Pettsons galleri: Anna-Karin Pettersson och Stefan Pettersson

I soffan fr. v. Magnus Persson, Anna-Karin Pettersson Bernt Bergström och hitom halva huvudet på Håkan Carlestam. Bortom soffan dold bakom Magnus Persson, Christer Tengelin, Bitte Korslid delvis skydd av Jan Korslid. Vid hörnbordet Anita Ahlberg, Åsa Bengtsson och Anna-Karin Törnblom.

Segrarna i "Iortklassens" berättelse

Andreas Sandberg

En av höjdpunkterna under skådaråret är helt klart vinterns artrace. Det kommer som ett välkommet inslag i vintertristessen. Förutom själva dagen i sig är det kul med spekulati-
onerna och det meningslösa "mörkandet" före racet. I år angav Snablarna tonen genom att gå ut med att "full öppenhet gäller" för att sedan mörka exempelvis hela Kumla. Det är sådant som gör att gamla rävar som Peter går igång. Tyvärr verkade det inte som om lagledaren noterade hur PG vibrerade av prestationslusta under racet då det konstant hördes "Är ni vakna där framme?" från baksätet, alltmedan han själv lade tiden på att kolla listan så att vi nådde rätt tiotal vid rätt tidpunkt. Det är ju viktigt med delmål här i livet!

Men om vi tar det från början så var förutsätt-
ningarna inte de bästa för vårt lag det här året. Det började med att lagets kugge, HP, meddelade att han hade för avsikt att splittra laget och köra med sin bror istället. Detta ledde till ett par veckors smutskastningskampanj bland de kvarvarande spillrorna gällande vem som drivit bort HP från laget. Vår lagledare slog fast att nu hade vi allt att vinna i och med avhoppet och trycket låg på resterande lag då vi föreföll uträknade redan på förhand. Han passade också på att förklara sin besvikelse över oss övriga och vårt beteende och att liknande inte kunde accepteras framöver. Bara att rätta in sig i ledet, med andra ord. Rekningen inför racet gick inte heller den enligt plan. En hade dålig koll på racedagen och hade ledigt för re-
kning först efter racet. En valde att fokusera på champagnevalet inför nyårsafton och den siste alibikörde ett par rundor utan egentligt resultat. Utifrån ovanstående valde vi att lägga upp en rutt på rutin och hoppas på det bästa.

Racedag. Samling 04:30. Första arten, katt-
uggla, gick galant. Sedan följde en period där

det gick lite trögare. Men det var ändå skönt med arter som exempelvis grågås som skul-
le visa sig vara en blocker. Framåt gryningen slog den avhoppade till med hornuggla ute i Kvismaren. Lagledaren noterade lite upprört att nu slogs sista spiken i kistan. De larma-
de enligt hans mening hornuggla en timme i efterhand för att locka alla lag till Kvisma-
ren till gryningen då ugglan förmodligen tagit nattkvist. Efter ett mycket riktigt resultatlöst "drag" till Kvismaren kände jag och Peter att det kunde bli lite bistert klimat på samlingen då vi ju inte skulle kunna undgå en konfron-
tering med den avhoppade HP. Det skulle dock inte dröja mer än 5 minuter förrän vi stötte på deras lag. Det spända läget kom lycklig-
tvis helt av sig då bröderna hade jobbat fram en spurvuggla åt oss i gryningsljuset. Skönt, tyckte i alla fall två i vår bil.

Därefter följde det taktiska draget som even-
tuellt avgjorde årets artrace. Medan de flesta lagen drog sig ut i skogen gjorde vi tvärtom och började i Oset. På väg dit diskuterades hur vi låg till hitintills. Lagledaren som med ett utrop som höll på att orsaka pallnit mitt inne i stan då art nr 8 i form av kaja visade sig, var mycket nöjd medan jag tyckte att det enda vi presterat än så länge var grågås och spurvuggla. Precis som vanligt med andra ord. Väl vid Oset flöt det på hyggligt och de väsentliga ar-
terna fasan, stenknäck, gärdsmyg, kricka och rödhake noterades relativt fort.

Sedan följde en längre arttorka med bara någon enstaka ny art. Vi fick en skön bonus i form av ringduva i Odensbacken men missade i gen-
gåld kungsfiskare och turkduva som vi aldrig såg. Vidare ut till Hjälmaren runt lunch och nu kom vi in i en flytperiod igen. Vid Hjälmaren fick vi på tre stopp mer eller mindre jackpott. Fiskmås, skratmås, gråtrut, havstrut, stor-
skarv m. m var alla tämligen lättjobbade. Ef-
ter Hjälmarekrokarna bar det återigen av utåt Kvismaren. Det gav inte så mycket utöver tranan som snällt gick kvar. Inga bonusarter. Vidare mot reningsverksdammarna i Kumla. Smådopping, sothöna, rörhöna och sävsparv var de väsentliga arterna här. Dessutom ett få-

Foto: Anita Ahlberg.
Övriga foton sid. 12
och 13 Åke Lorin

Det i "lortklassen" så högt eftertraktade vandringspriset.

Anders Carberg lyser i lika fint som vandringspriset han håller i. Bengt Jalsborn fick tyvärr inte riktigt plats bakom honom. Gunnar Bergeå och Tord Eriksson ser nöjda ut. Var det för att de valde att delta i rätt klass? Vid pelaren ses Hasse Molin. I rullstolen "invalidos" Håkan Ellehammar och mitt emot Ulf Mörnerud

Nedan fr.v. Duvhökarna: Ove Pettersson, Rolf Sykkijev och Lars Karlsson i blå jacka

gelbord med ett 15–20-tal bergfinkar inne i Kumla. Anmärkningsvärt då det i övriga landskapet runt dessa dagar hade setts färre totalt än vad som fanns vid detta fågelbord.

Efter Kumlabesöket följde en längre period utan nya arter och nu inföll den jobbigaste perioden under ett artrace, tiden fram till slutet då man ska försöka fylla alla luckor som uppstått under dagen. För vår del handlade det primärt om steglits, stjärtmes, sparvhök, duvhök, spillkråka och gröngöling som alla går att se på många lokaler. Andra luckor fanns också men inte lika "lätta". Av dessa lyckades vi bara se steglits trots en massa åkande. Inte ens

den avslutande lokalen lagledaren tog oss till gav resultat. Där var det tydligen helt säkert med gröngöling, spillkråka och stjärtmes. Med lite otur kunde man missa någon av dem - sas det. Men som lagledaren konstaterade – det är ju svårt att se spillkråkor om man går och diskuterar ishockey med konkurrerande lag - som somliga i laget gjorde.

Efter den tröga avslutningen vände vi in mot Örebro för samlingen. Det rådde i vanlig ordning delade meningar om hur det

Höger bild f.v. 2 av
"Carl-Ivans lärjungar" Roland Thuvander och i soffan Leif Rydell vid sidan av "De försmådda släpvnarna" Anders Carlberg, Peter Gustafson och med ryggen mot fotografen Andreas Sandberg.
T.h. "The Dream Team": Leif Silden och Ola Strand.

hade gått. Topp tre ho ppades vi på och gentlemannen (se föregående års rapport!) trodde till och med på seger. Genomgången flöt på och lagledaren kunde efter att njutningsfullt ha delat ut ett par pikar till de andra lagen konstatera att övriga lag uppenbarligen haft större motgångar än vi själva och att vi därmed fick äran att ta hand om Sveriges finaste vandringspris och i bilen hem röstade de andra fram mig till skribent av denna text trots kraftiga protester. Vi får se framåt december om lag "De

Nedan fr.v. "Messis polare": Bo Runesson Peter Eklund, och Anders Bertebo bredvid "Återväxten"s Ronnie Lindqvist och Oscar Axelsson.

Nedan fr.v. syns uppi från "Närke Strikers" Per Wedholm i grått, Andreas Tranderyd och med ryggen hitåt Kjell Johansson och Albin Mauritzon. Vidare åt höger "Bablar med snablar"s Per Karlsson Linderum, Hasse Molin, och Krister Håkansson i blå jacka. Närmast i bild "De bevingade" Lena Jonsson och Göran Bäckstrand.

Grundförutsättningar: Vind 0 vind 3-8 m/s
Temp. Minus 7-4 grader. Mulet med snöbyar.

Medel för lag	43 arter
Max för lag	56 arter
Arter totalt	84 arter

**Deltagande
lag:**

Resultattabell

Deltagande lag:

Körda mil med bil

Placering eco

CO2

Ruggugglorna

Kusinerna

De försmådda..

Bröderna brot..

Närke strikers

The Dream Team

Bablar med sn..

Återväxten

Carl-Ivans lär

Hedenhösarna

Ronny och ragg..

Korsnäbbarna

Duvhökarna

Waemligan

Silverrävarna

Messis polare

Spanarna

De Bevingade

Invalidos

Pettsons galleri

Sedda arter--

1

2

3

34

24

3

4

5

6

7

8

9

10

11

11

13

14

15

16

17

18

Placering trad.

Summa arter:

Knölsvan

Sångsvan

Sädgås

Grågås

Kanadagås

Snatterand

Kricka

Gräsand

Vigg

Knipa

Salskrake

Storskrake

Orre

Fasan

Storskarv

Smådopping

Skäggdopping

Gråhäger

Havsörn

Duvhök

Sparvhök

Örmvråk

Fjällvråk

Kungsörn

Rörhöna

Sothöna

Trana

Skrattmås

Fiskmås

Gråtrut

Havstrut

Tamduva

Ringduva

Turkduva

Hökuggla

Sparvuggla

38

34

27

65

62

60

59

56

52

51

49

48

47

46

46

45

40

35

32

31

26

17

20

1

2

16

5

14

21

12

20

15

15

1

9

5

10

5

12

11

3

6

8

16

3

10

17

12

4

9

13

6

19

1

11

1

4

Deltagande lag:	CO2			Ruggugglorna	Kusinerna	De försmådda..	Bröderna brot..	Närke strikers	The Dream Team	Bablar med sn..	Återväxten	Carl-Ivans lär	Hedenhösarna	Ronny och ragg..	Korsnåbbarna	Duvhökarna	Waernligan	Silverråvorna	Messis polare	Spanarna	De Bevingade	Invalidos	Pettsons galleri	Sedda arter--
	1	2	3			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	11	13	14	15	16	17	18	5
Körda mil med bil						34	24				19		23	24		25		18	11	7	14		10	
Placering eco	1	2	3																					
Placering trad.																								
Kattuggla						x	x		x	x								x						5
Hornuggla							x									x	x							3
Päruggla										x														1
Kungsfiskare								x			x													2
Gråspett																			x					1
Spillkråka							x	x			x	x	x	x	x			x				x		9
St. Hackspett	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
M. Hackspett										x														2
Forsärla		x	x			x	x	x				x	x						x	x				11
Sidensvans			x			x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x		x	x				14
Strömstare	x	x	x			x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x			17
Gårdsmyg	x					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x		16
Rödhake						x						x			x						x			4
Koltrast	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
Björkrast	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
Kungsfågel	x	x				x	x	x	x	x		x	x	x	x			x	x	x				14
Skåggmes								x																1
Stjårtmes							x			x					x									3
Entita	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x		19
Talltita						x			x	x	x		x					x	x			x		8
Tofsmes	x					x			x	x	x	x						x	x				x	9
Svartmes	x	x				x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x			16
Blåmes	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
Talgoxe	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
Nötväcka	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
Trädkrypare	x	x				x	x	x	x	x	x	x			x		x			x				12
Varfågel	x	x				x	x		x		x				x	x				x	x	x		12
Nötskrika	x					x		x	x	x	x				x	x	x	x	x	x			x	13
Skata	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
Kaja	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
Kråka	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
Korp	x	x				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
Stare																							x	1
Gråsparv	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x			x	x	17
Pilfink	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
Bofink						x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x						12
Bergfink						x	x								x									3
Grönfink	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	20
Steglits		x				x	x	x	x	x		x	x	x			x	x		x				12
Grönsiska	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x		x	19
Vinterhämping										x														1
Gråsiska	x					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		18
Snösiska									x	x														2
M. Korsnäbb							x								x									2
Domherre	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
Stenknäck	x	x				x	x	x			x	x	x	x	x			x		x		x		13
Gulspär	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21
Sävspär						x	x		x		x	x	x	x		x		x	x					10

Ekoklassrapport

Gunnar Bergeå

Rapport från en frusen men rolig cykelfärd i årets Artrace

Vad är det som gör att man ger sig ut på cykel i kyla, snö och blåst i dryga två mil för att skåda fågel på en av årets artfattigaste dagar? Jo, det trevliga och livsbejakande fågelskådarintresset naturligtvis. När jag såg NOF:s inbjudan till Artrace-dagen tänkte jag att det här låter lagom galet och bra, i år vill jag också vara med. Sagt och gjort, jag ringde upp min jämnåriga kusin Bengt. Vi två började titta på fåglar vid 10-års ålder. Med limpmackor, choklad i termos och Durangos "Fåglarna i färg" gav vi oss iväg på våra pojkecyklar tidiga för-sommarmornar i Rockhammartrakten på sent 50-tal. I början såg vi väldigt många mörkhuvade "dvärgmåsar" överallt. Nåväl, Bengt var inte sen att haka på, och laget fick heta "Kusinerna". Som en kusin i själen anslöt sig sedan Thord Eriksson, och vi var nu en grupp. I tidiga gryningstimman denna lördagsmorgon träffades vi i halvdunklet vid stora sce-

nen i Stadsparken, alla tre är ganska färska, pigga pensionärer, som nu skulle göra sitt första Artrace. Första stoppet blev cements-trännan, eller som många snarare kallar betongrännan. Där upptäckte vi bl.a. en kvar-dröjande snatterand i ån. Och gömd intill kanten på rännan en kricka. Vi dröjde länge kvar, och fick se både försärla och mindre hackspett på riktigt nära håll. Vi tyckte nu att vi fått en bra start och att vi var uppe på banan. Vi tog oss per cykel sakta över kullen där vi bl.a. såg grönsiska, koltrast, sidensvans och sångsvan. Vidare genom tilltagande blåst i 4-gra-dig kyla till Rosenbergsstugan. Där fikade vi och värmdde upp frusna tår och fingrar. Långkalsonger och Helly Hansen under vindjackan satt verkligen inte i vägen den här dagen. Sedan bar det iväg västerut - entita, domherre och en avhoppad cykelkedja. I hopp om att få kryssa turkduvan stod vi länge på Blåklintstigen och spanade. Men den gäckade oss. Som av en händelse råkade vi även cykla förbi Thords hem, där hans fru medlidsamt bjöd på varmt och nybryggt kaffe. Färden gick nu vidare till Karlslund och Fallen. Thord fick direkt ögonkontakt med strömstaren, och vi kunde länge njuta av den pigga lilla fågeln. Återsamlingen på café Gröna Grodan kl.16

var en trevlig tillställning där Håkan Persson höll i trådarna. Där framkom att 21 lag hade sett sammanlagt 84 arter denna januaridag. De flesta lagen var bilburna. Men vi var tre lag i Ekoklassen som tog sig fram med pedalkraft. Och jag kan ju säga att vårt lag, Kusinerna, tog en pallplats - mer avslöjar jag inte. Vi

*"Tre goa gubbar med vin-
terfåglar i kikarn!"
Fr.v Bengt Bergeå, Gunnar
Bergeå och Thord Eriks-
son*

Foto: Selfi av Gunnar

tröstade oss med att vi kanske inte var så bra kryssjägare, men mycket goda naturnjutare. Väl hemkommen efter denna härliga och friskt kyliga dag slappnar jag så av i ett varmt skumbad till Mozartmusik och levande ljus på badkarskanten och har bara en tanke i huvudet, - om ett år, på't igen! 🐦

Hemsidan

[www://birdlife.se/nofnet](http://www.birdlife.se/nofnet)

Kent Halttunen

Under den här rubriken kommer vi redovisa artiklar om skeende och händelser som har vissats i NoF på vår hemsida eller faceboksida. I första hand för er som inte har möjlighet att läsa om det i dessa medier. Urvalet kommer ej vara heläckande utan subjektivt vad artikelförfattaren tror att ni kan vara intresserade av.

Första kaspiska truten i Närke?

Lördagen den 28 november var Birgitta Dawidsson och Håkan Svensson ute och spanade efter fåglar. På riksväg 51 vid Ekeby

såg de ett gäng trutar stå på en åker intill vägen. De stannade till och det blev lite spaning med handkikarna från nedvevad ruta. Det blev också en serie bilder med kameran. – När vi kom hem och tittade på bilderna reagerade vi direkt på en av trutarna. Det var en med lite ljusare huvud, rakare näbb och den står liksom och kisar lite. Kunde det vara en kaspisk trut? undrade Håkan Svensson. Håkan och Birgitta kände sig osäkra och lade ut bilden på nya Artportalen med ett frågetecken. Ganska snart var det många visningar, över 1000 de första dagar-

Bild på närkes första kaspiska trut? Den avsedda truten är markerad med svart pil.

Foto: Birdnerds.se

Gilla Svanar

www.stefan-gustafsson.se

Tel. 070-692 55 10

GALLERI SVANEN Rånnesta Tysslingen

www.tysslingen.nu

Vernissage 2 april. Utställningen pågår till 28 april. Öppettider 09.00 - 16.00 varje dag

na och det kom många kommentarer: ”Visst kunde det handla om en kaspisk trut, en 2K-fågel.” Observationen ska nu behandlas av Regionala Rapportkommittén, RRK.

Närkeskådarna gjorde ny bra insats i Skådarhjälpen

Varje år i december genomförs Musikhjälpen där de insamlade pengarna går till välgörande ändamål. I samband med det arrangeras också Skådarhjälpen, en lättsam kryssartävling. Man betalar en krona per kryssad art under verkan som tävlingen pågår. Det är både individuell och en kollektiv tävling mellan rapportlandskapen. I Närke bidrog 12 skådare med 94 olika arter under veckan, det räckte till en andra plats i riket. Skådarhjälpen bidrog med 19 200 kronor till insamlingen, och hela Musikhjälpen drog in över 30 miljoner kronor.

NOF och A-foto samarbetar

Närkes Ornitologiska Förening, NOF, har inlett ett samarbete med A-Foto/Kikarproffsen i Örebro. Avtalet innebär att medlemmarna i NOF får tio procents rabatt på kikare samtidigt som föreningen får fem procent av köpesumman till föreningskassan. – En NOF-medlem bestämmer sig för att köpa en kikare för 5 000 kronor. Som medlem i NOF får hen tio procents rabatt – kikaren kostar alltså medlemmen 4 500 kronor. Dessutom får NOF fem procent av köpesumman (250 kronor) och det blir ett tillskott till föreningens ekonomi, förklarar Ulf Jorner, ordförande i Närkes Ornitologiska Förening.

Vilken blir nästa nya art i Närke?

Blir det rödhuvad and, kungsfågelsångare, svart-halsad trast eller ringand som blir nästa art i Närke? Per Linderum Karlsson har undersökt vilka arter som påträffats i de angränsade rapportom-

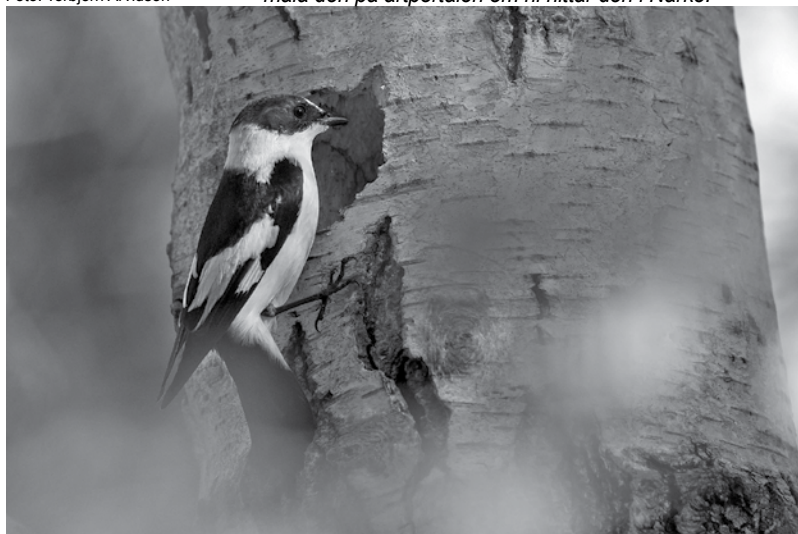
rådena och i en artikel på hemsidan går han igenom kandidaterna till möjliga nya arter i landskapet. Kaspisk trut kan redan ha siktats om fyndet i slutet av november godkänns. Andra arter som ligger bra till är större turture, halsbandsflugsnappare, korttålar, stäppörn, tallspurv och dvärgörddrom, enligt Per. För dem som vill friska upp minnet, är här de senaste nya arterna i Närke: småtrapp (2015), svarthuvad trut och orientseglare (2013), dvärgsumphöna (2011), prärielöpare, skäggårn, tajgasångare, rödhuvad törnskata (2009), stormfågel, och klykstjärtad stormsvala (2007).

Lägger ner planer på vindkraft i Dylta Bruk

För ett år sedan presenterade företaget Eolus Vind AB planer på att bygga en vindkraftspark i området mellan sjön Värningen och Ölmbrötorp/Dylta Bruk. Det handlade om totalt 21 vindkraftverk och de skulle få vara maximalt 220 meter höga. Huvuddelen av vindkraftverken skulle byggas på marker som ägs av Dylta Bruk. Nu har Eolus Vind AB beslutat att lägga ner planerna på vindkraftsparken. Företaget hänvisar till låga elpriser och ett motstånd från Försvarsmakten som har anläggningar i området.

Som en påminnelse om hur en halsbandsflugsnappare, hane, ser ut visas nedanstående bild. Glöm inte att anmäla den på artportalen om ni hittar den i Närke.

Foto: Torbjörn Arvidsson

Bra kryssarår för Hans Waern

Hans Waern är en av de Närkeskådare som hade flyt med sina Sverigekryss. Det blev sex nya arter förra året.

– Det började med en tallsparv i Småland när jag ar på väg till Öland för uppdrag inom Sveriges Ornitologiska Förening, SOF, förklarar Hans. I mitten av maj var Hans Waern på väg till Öland för ett nytt uppdrag inom SOF. Då kryssade han en stytlöpare "på vägen" i Västerås och på Öland fanns en sammetshatta. – I augusti var det nytt uppdrag med SOF på Öland. Då kryssade jag biätare och gulbröstad snäppa, berättar Hans som sedan fick in småtrappen både i Värmland och i Kvismaren. Får Hans Waern tallsparven godkänd innebär det sex nya arter under 2015 och totalt 387 kryss i Sverige.

Nytt lokalt bolag arrangerar resor för skådare

Nu finns det ett nytt lokalt bolag som arrangerar skådarresor utomlands. Redan i år erbjuder bolaget, PR Birding Tours, fyra olika resmål: Spanien, Polen, USA och Indien. – Det är lite av en dröm som vi haft. Vi har erfarenhet som reseledare och vi gillar att guida andra som vill uppleva fåglar i andra länder, säger Per Karlsson Linderum som driver bolaget tillsammans med Ronnie Lindqvist. – Vi hoppas kunna erbjuda bra resor till hyggliga priser för de som vill skåda fåglar utomlands. Vi tror att det finns hyggligt många intresserade i vår närhet., berättar Per Karlsson Linderum.

Talgoxen etta – gulsparven rasar

Helgen 29 januari – 1 februari genomfördes kampanjen Vinterfåglar in på Knuten för elfte året. Det är Sveriges Ornitologiska Förening som genomför arrangemanget där svenska folket rapporterar de fåglar som de ser vid sina fågelmatningar. Räkningen visar att talgoxen fortsätter att vara num-

1. Talgoxe	(1) 6. Koltrast	(6)
2. Blåmes	(3) 7. Skata	(7)
3. Pilfink	(2) 8. Kaja	(9)
4. Domherre	(5) 9. Gulsparv	(4)
5. Grönfink	(8) 10. Grönsiska	(24)

mer ett vid fågelborden. Det verkar också som om blåmesen klättrar upp till andra plats och passerar pilfinken som ligger på tredje plats. Gulsparven som låg på fjärde plats förra året har halkat ner till en niondeplats. Här följer ett preliminärt resultat för hela landet (förra årets placering inom parentes): Tittar man på kommunerna i Närke ser det i stort sett ut som i landet i övrigt, men möjligen är det en övervikt av pilfinkar. I Örebro, Kumla, Hallsberg och Lekeberg toppar pilfinken listorna, medan talgoxen ligger i topp i Askersund och Laxå.

Fåglarna vinnare när storlager byggs vid naturreservat?

När Elektroskandia ville bygga ett nytt storlager på 60 000 kvadratmeter intill naturreservatet Rynningeviken i Örebro gick behandlingen av bygglov med rekordfart. Närkes Ornitologiska Förening och andra protesterade mot bygget. – Det är klart att det kändes lite konstigt att få en hög industribyggnad alldeles intill ett av kommunens naturreservat, dessutom ett område som finns i den internationella våtmarkskonventionen Ramsar, berättar Ulf Jorner, ordförande i Närkes Ornitologiska Förening, NOF. Lars Johansson och Leif Sandgren, som båda sitter med i Osetkommittén, och som inventerat området runt Rynningeviken, konstaterade att själva marken som lagret skulle byggas på inte var särskilt intressant ur fågelsynpunkt. Dessutom var byggområdet avsatt som industrimark. För att bli duka protesterna presenterade kommunen en ny plan. Man skulle utöka naturreservatet med 66 hektar, varav 17 hektar planeras som våtmark. Dessutom skulle det bli skyddsvallar, trädridåer och sedumtak för att mildra intrycket i området av industribyggnaden och förbättra för djurlivet. – På ett sätt är vi förlorare men också vinnare i det här. Förlorare genom att få det här jättelagret alldeles intill reservatsgränsen. Men vinnare genom att vi fått gehör för våra åsikter och att det blir vettiga kompensationsåtgärder som gynnar fåglarna, menar Ulf Jorner. 🐦

Fåglar på Internet!

Johan Ählén

Dagens informationssamhälle där vi hela tiden är uppkopplade och hela tiden har tillgång till obegränsade mängder information må vara positivt i många hänseenden men det är inte alltid lätt att hitta rätt i den oändliga djungeln av informationskanaler och sociala medier! Här följer därför några tips till alla om var man enklast och bäst hittar den information man vill ha eller ställer frågan om vad det vara månne när det gäller det ständigt ökande intresset för fåglar i allmänhet samt fågel-skådning och artbestämning i synnerhet!

Den, enligt min mening, oslagbart bästa källan till fågelläten på Internet är hemsidan **www.xeno-canto.org**! Hemsidan samlar in-

net på respektive art. En vanesak trots allt! Rekommenderar varmt ett besök på sidan och Ni kommer snabbt att upptäcka vilken outtömlig och ständigt växande källa till information och hjälp vid artbestämning den är!

Den gamla klassiska fälthandboken förlorar snabbare och snabbare sin funktion som hjälp vid artbestämning i fält. Med mobiltelefonen i fickan finns ju numera bilder på fåglar och artbestämningshjälp lätt tillgängligt närhelst man behöver det! Boken Fågelguiden som finns i snart sagt varje fågel-skådares och även i många fågelintresserades hem finns ju numera även som en app till Iphone och iPad, dock tyvärr inte inom överskådlig framtid till operativsystemet Android. Annars hade det nog redan varit den mest använda informationskällan i fält av många! Kostar visserligen en slant men innehåller, förutom den heltäckande information om respektive art som boken ger, även läten!

The screenshot shows the xeno-canto.org website. At the top, there's a navigation bar with links like 'Home', 'About', 'FAQ', 'Help', 'Contact', 'Log in / Sign up', and 'Create account'. Below the navigation bar, there's a search bar and a 'Collection Statistics' section. The main content area features a large image of a bird in flight over a body of water, with the text 'Young XC recorder wins prize' and 'What is xeno-canto?'. Below this, there's a section for 'Senaste nyheter' (Latest news) and 'Senast tillagda' (Recently added), both listing new recordings and their locations. The 'Senaste nyheter' section includes a link to 'February 16, 2016' and a link to 'February 16, 2016'. The 'Senast tillagda' section includes a link to 'February 16, 2016' and a link to 'February 16, 2016'.

Är man van vid eller har valt operativsystemet Android så är man dock inte helt utan alternativ. Bland annat hemsidan **www.fageln.se** är en bra sida att starta på om man befinner sig i Sverige och vill ha information om en viss art eller söka på art efter ett antal olika kriterier. (se nästa sida.)

När det gäller appar som fungerar med Android finns exempelvis "Fågellappen Online", "Fågelsång runt knuten" och "LärKvitter" som laddats ner en hel del gånger och fått bra recensioner. Mängden arter varierar dock kraftigt och är inte alltid heltäckande tyvärr.

En annan stor källa till både kunskap och hjälp är ett antal skådargrupper på Facebook! Det finns en mängd grupper med lite olika inriktningar men några av de som är mest aktiva och har stora antal medlemmar med ett stort spann i kunskap och expertis är följande (antal medlemmar inom parentes):

spelningar av fågelläten från hela Världen, man kan filtrera fram en specifik region som man är intresserad av och även söka art systematiskt. Alla arter finns angivna med svenska namn i systemet och det enda bekymret är att själva sökfunktionen bara svarar på sökningar gjorda på det latinska eller det engelska nam-

- "Fåglar inpå knuten" (10000+)
- "Artbestämning av fåglar" (4000+)
- "Fåglar och fågelskådning" (3000+)
- "Fåglar i frihet" (1000+)
- "Vilken fågel" (2000+)
- "Vi som älskar fåglar" (3000+)
- "Vår Skådarvärld" (3000+)

Oavsett vilken fråga man har när det gäller artbestämning, beteenden, läten eller egentligen vad som helst när det gäller fåglar finns kunskapen och många gånger expertisen på respektive områden i någon av dessa grupper. Tveka med andra ord inte att ansöka om medlemskap i de grupper som passar dig bäst! Många gånger räcker det med att ladda upp en suddig bild tagen med mobiltelefonens kamera eller in in-

Till boken *Fågelsång runt knuten* och i din mobil medföljer en kostnadsfri app med samtliga arters sång och läten - lätt sök- och spelbara. Appen innehåller också illustrationer av varje fågelart. Fågelappen hämtar informationen från de bästa källorna på Internet. Därför behöver du ha nätverksförbindelse (WiFi eller mobildata påslaget) för att kunna använda den. Det gör också att den endast tar liten plats på din telefon.

Ovan Utseendet på Facebooksidan Fåglar inpå knuten.

spelning gjord med mobilen för att man ska kunna få hjälp med bestämning av det man ser eller hör! 🐦

Rättelser till FiN 2016 nr: 1

I FiN 2015, samtliga nummer, har på omslagets insida angetts att årgången är 37 vilket en uppmärksam läsare påpekat är fel. Rätt skall vara årgång 38.

I FIN 2015 nr4. På sid 13 Appar till Iphone har loggorna till Kviddevitt och Kvitter Förväx-lats. "koltrast" skall ner och "gulspurv" upp.

En mager och gänglig figur

Pär O Wendelstam

Bild- och räknekonsten

Den goda konsten berör, oftast omedelbart. Naturfotograf Valdemar Anderssons bild i FiN 2015 nr 4 på gråhägern med den slanka långa gäddan i näbben var ett utmärkt exempel. Ibland blir det begripligt bra, hägerns kalla öga i centrum av bilden och så gäddans livlösa blick i vänstra övre hörnet. Kaskaden av små vattendroppar skapar en sällsynt dramatik efter det snabba hugget som ändade sötvattenkrokodilens liv.

Tänk vad mycket som kan åstadkommas med en linjal och elementära kunskaper i ekvationslösning. I detta fall får vi fångstbytets storlek med, dessutom, en bestämd felmarginal. Alltjämt gäller det gamla talesättet ”Kan man räkna är man välkommen överallt”.

Enligt Fåglar i Nordens utökade och omarbetade upplaga från 1996 fanns det uppskattningsvis någonstans mellan 3 000-5 000 hägrar i riket vid den tiden. Den av siffror roade läsaren ställer naturligtvis ett antal frågor. Hur har man kommit fram till dessa tal? Är de sanna? Om så är fallet, hur sanna? Vad är mest troligt, det lägre eller det högre talet? Vad säger Svensk Fågelatlas om populationen år 2016? Är det en säker källa? Funderar skådaren någon gång på dylika ting? Många frågor kan ställas; oftast är frågorna intressantare än svaren. Nu är det så att en riktigt bra fråga faktiskt inte har ett enkelt svar om den överhuvudtaget har ett svar.

Hägermöten

Någon djupare relation till gråhägern eller bara hägern, som den ibland benämns, har jag inte, men väl några minnesvärda möten genom åren.

För många år sedan när jag var inne i min uggleperiod ägnades flera försommarnätter

åt att lyssna efter och uppleta kattuggle- och hornuggleungar. Lycka var det när ugglorna visade sig på några meters avstånd i ficklampan ljussken. En natt när jag var på ugglespaning stötte jag oförhappandes på en hägerbosättning i en trädunge med högväxta granar. Flera stora risiga bon högt upp i grantopparna och till och med två nästen i en och samma resliga gran. Ett stycke nedanför trädungen flyter en liten å som förbinder två mindre slättsjöar och i dess buskiga och frodiga gräsmarker sjöng näktergalen natten igenom. Märkligt var det att i sommarnatten uppleva näktergalens klara strofer, kattugglornas svaga ihärdiga gnisslande läten i det öronbedövande larret från hägrarnas häckningsbestyr högt upp i grantopparna.

Vanligen ser man den skygga storkfågeln som en gjuten blekgrå tyst gestalt orörligt stående på en sten i väntan på att spetsa bytet med den dolklikta näbben eller vadande i vattenbrynet. Visst är det en underlig existens - den stele och hållningslöse hägern.

Augustiaftonen är skön och stilla och jag befinner mig på naturreservatet Hedlandet sittande på min ryggsäck vid Hyndevadströmmens södra strandkant. Vattendraget Hyndevadströmmen, som förenar Hjälmaren och Mälaren är en naturlig gräns mellan Mälarmårdens strama natur och Mälardalens öppna pastorala landskap. Mörkret tätnar, det är varmt och lite disigt. Svagt träder stjärnorna fram på västerhimmelen och jag sitter avstressad och obekymrad och trivs med tillvaron. Plötsligt störs friden av raa, rungande djupa hessa gräsliga skrik och efter ivrigt letande i syn ser jag en flock stora fåglar komma flygande mot mig. De kommer allt närmare i formationsflygning och jag kan urskilja ett antal positionsljus på linje. Positionsljusen är de vita fläckarna på de i övrigt svarta vingknogarna. Hägrarna har varit på fiskafänge någonstans på Östra Hjälmarens holmar och skär och är nu på väg österut till sin nattkvist.

Ljudet försvinner i fjärran, tystnaden lägger sig åter och de egendomliga karaktärslätena från fågelflocken finns för alltid bevarade i

min minnesbank.

En lördag går jag och hustrun som vanligt en rask långpromenad före middagen. Det är i slutet av juli och dagen är varm och solig. Vi går på en liten grusig väg alldeles intill ett gärde som ligger omgärdat av en albård strax innanför Hyndevadströmmens vassbälte. I många år har vi sett ett tranpar, oftast med en unge, makligt söka mask och grodor på fälten i grannskapet. På håll upptäcker jag något ovanligt liggande i vägrenen. ”Vad kan det vara? Är det

Akvarell: Stefan Gustafsson

unge. Den ligger där, mager och gänglig, och är allmänt eländig. Det är känt att unga hägrar på sensommaren kan vanka omkring på stubbåkrar och fält i sitt näringssök efter sorkar och möss. Kort rådslag med hustru Heidi och vi kommer fram till att försöka få fågeln i ett något sånär upprätt läge och då, kanske, inom synbart avstånd till en förbarmande modersgestalt. Ett städigt tag om fågelkroppen tar jag, den visar livstecken, kommer upp på darriga ben, rätar med möda på ryggen och med uppbådande av sina sista krafter stapplar den klumpigt in i den intilliggande sumpskogen och försvinner.

Nästa dag går vi åter samma väg och undersöker noga platsen för hjälpinsatsen och marken däromkring. Ingenstans går det att finna en hägerunge och vi gläds åt att fågeln sanno-

likt undkom ett oblikt öde.

Ordkonsten

För att omskrivas i litteraturen krävs att fågeln sticker ut på något sätt; det kan vara storleken, de vokala resurserna, fjäderdräkten och färgerna, uppträdandet, temperamentet och säkert en del annat. Men det räcker inte, det måste finnas något mer - en gåtfullhet och en svårbeskrivbar utstrålning. Och det har hägern, med nestorn Rosenbergs ord ”...både gående, sittande och flygande är han något alldeles för sig själv”.

Hägern är omtalad av Jeremia i Gamla testamentet, i gammal svensk sextonhundratalslitteratur men också i den moderna prosan och poesin. Skalden och akademiledamoten Hjalmar Gullberg hade angripits av en allt svårare muskelförlamning när han skrev en av sina sista dikter *Häger på bryggan*. Dikten blev ett gripande vittnesbörd över hans dödsanng. Tyst som en andens fågel landar den stora grå på bryggan där diktaren solar sig i insjöldyllen. Det är dödens fågel som har kommit.

Gullberg använder sig i dikten av Dantes versmått - *terziner* - treradiga strofer bestående av femtaktiga jambiska versrader med rimflätningen aba bcb etc.

Jag låg på bryggan naken då en häger a
stod ljudlöst, kommen som från ingenstans, b
bakom och lät mig på mitt hårda lager a

död som en sten bli kvar i solens glans. b
Landskapet hade fått en annan mening. c
jag ägde inte bryggan. Den var hans. b

En värld gick mig ur händerna. Var tjuven a
den grå staty som till min sträckbänk kom b
och utan avsikt långsamt drog åt skruven? a

Ju mer man möter denna ensamma, sorgliga, melankoliska och av naturen vanlottade fågel uppskattar man hans charm och unika personlighet. 🐦

Bengt Jalsborn, suverän segrare i ekoskådningen i Närke. Hela 212 arter cyklade han ihop under 2015 i landskapet.
Foto: Rolf Hagström

Bengt Jalsborn cyklade ihop 212 kryss i Närke

Kent Halttunen

Bengt Jalsborn vann ekoskådningstävlingen i

Närke under 2015. Han cyklade ihop 212 arter under året i landskapet.

– Jag kanske hade kunnat plocka in någon art till mot slutet, men 212 är ett bra resultat och jag är supernöjd, konstaterar Bengt.

Med sina 212 cykelarter har han slagit många som åkt bil under året. Och det är det bästa resultatet hittills under ekolistans treåriga historia. Bengt Jalsborn har varit med de tidigare åren i ekotävlingen. Första året, 2013, placerade han sig på fjärde plats med 168 arter. År 2014 blev det en andraplacing med 191 arter.

Under 2015 var det 16 personer som deltog i ekoskådningen i Närke. Det handlar om att skåda på ett miljövänligt sätt: gå, cykla eller åka kollektivt, eller att kombinera dessa färdmedel. I år fortsätter tävlingen, nu med förenklade regler. Man fyller i sina uppgifter direkt på nätet. Då kan man följa tävlingen kontinuerligt. Läs mer om tävlingen på hemsidan: www.sofnet.org/nofnet. 🐦

Ekoskådning 2016

Åsa Bengtsson

Nu är vi åter igång med ekoskådningen, skådning till fots, på cykel eller med kollektiva färdmedel. I år är vi hittills 12 deltagare och

Skänk vinster till månadslotteriet!

Vi behöver nya vinster till lotteriet vi har vid våra inomhusmöten. Inte så stora och dyra utan t ex ett paket kaffe, böcker, någon pryl för vår fågnad och nytta, fågelmat som talgbollar, solrosfrön och jordnötter. Hela vinsten går direkt in i föreningskassan.

Ansvarig är Bengt Jalsborn, tel 019-12 70 80. Det går att lämna vinster vid varje månadsmöte.

Ett stort tack på förhand!

Styrelsen

alla har sin drivkraft. Någon satsar allt på att vinna och drar på varje art, någon annan utmanar sitt kompisgäng och ytterligare någon försöker detta år få bättre resultat än föregående. Själv har jag numera cykeln som ett utmärkt fortskaffningsmedel både till Kvismaren och Tysslingen.

Nytt för i år är att vi rapporterar direkt på ett excel-ark på nätet. Du behöver inte vänta på någon sammanställning utan du ser direkt om dina närmaste konkurrenter har varit ute och skådat. För att delta i tävlingen följer du länken på vår hemsida under fliken listor & co.

Har du några frågor kontakta Åsa Bengtsson, asa.bengtsson@orebro.se eller 0733-32 20 31

NOF:s temagrupper

Styrelsen har beslutat att upprätta tre temagrupper. De består av såväl styrelsemedlemmar som av intresserade medlemmar. Deras uppgifter är att följa utvecklingen inom sina områden och att hjälpa styrelsen att vidta åtgärder inom dem. Fågelskyddsgruppen har funnits ett antal år, medan de två andra grupperna är nybildade.

Fågelskyddsgruppen arbetar brett med habitats- och fågelindividsskydd, främst genom att ge synpunkter som används i NOFs remissarbete.

Skogsgruppen kommer att arbeta med frågor som rör skogsfåglar, t.ex. vad gäller effekterna av planerade avverkningar. Den skall också arbeta för ett bättre samarbete mellan föreningen och skogsägare.

Jordbruksgruppen kommer att arbeta med frågor som rör jordbrukslandskapets fåglar, t.ex. den i länet akut hotade ortolansparven. Den skall också verka för ett bättre samarbete med jordbrukare.

*Ortolansparvar. Övers till höger
en hona och där under en hane.*

Ortolansparv

I Föreningen Kvismarens Fågelstation senaste blad kunde man läsa litet om hur det gick för arten i Kvismaredalen. Fem kanske sex par häckade under fjolåret men det var åtta par året innan. En mindre minskning ännu ett år!

I projektet FKF driver har man en ganska god ordning på sina ortolaner vid Kvismaren. Ett antal individer har ringmärkts så vi kan hjälpa till med att notera om fågeln är ringmärkt och och färgen på eventuella färgringar. Jag vill uppmana FiN:s läsare att bidra med era observationer från kärnområdet men kanske framför allt från platser utanför detta. Få observationer finns från Västernärke och Östernärke.

Ortolansparvar har också rapporterats häcka på nya hyggen så även där kanske man kan kika och lyssna efter sjungande ortolaner kommande säsong. Läger du inte själv in observationen i artportalen så underrätta FKF, hör av dig till Hans Waern 070-492 53 51.

Foto: Torbjörn Arvidson

Foto: Christer Sundström, Sala

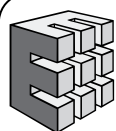
Vem blir årets Ädelkryssare i Närke?

Johan Åhlén har tagit initiativ till en ny tävlingsform i Närke. Det handlar om att hitta fåglarna på egen hand i landskapet, och tävlingen har fått namnet Ädelkryss Närke 2016. Den som hittat flest arter under året blir "årets ädelkryssare".

Tanken med Ädelkrysstävlingen är att förmå skådarna att söka sig ut till fler och kanske ovanliga lokaler för att hitta egna arter i landskapet istället för att åka på det som andra rapporterat.

För att ytterligare stimulera skådandet på udda platser har Johan Åhlén och NOF inrättat ett pris till den som hittar den mest udda arten under året i Närke. Den skådaren får ett presentkort på 500 kronor i Naturbokhandeln.

Du som är intresserad kan bara hänga på tävlingen, gå in på hemsidan, kolla reglerna och klicka dig in till tävlingsformuläret. Där finns instruktioner om hur man fyller i sina kryss och där kan du också se ställningen i tävlingen.

Ekonomas
Redovisningskonsult AB

Telefon 019-58 10 45

har bidragit till detta nummer av
Fåglar i Närke

Ragnarsson
FASTIGHETER AB

stöder detta nummer av
Fåglar i Närke!

Garphyttans nationalpark 2016

Marianne Johansson text och bild

NOF och ÖNF arrangerade tillsammans den traditionella exkursionen till Nationalparken vid Kilsbergskanten söndag 7 februari. Februarivädret är inte sig likt detta år, 8 plusgrader, vindstilla och snö- och isfritt. Våren ligger och lurar söderöver.

Det har rapporterats både sånglärka och tofsvipa nu i februari.

Klockan nioochtrettio på p-platsen som vanligt. Där mötte guiden Lars Johansson deltagarna, sammanlagt tretton personer. Det var första gången Lars guidade så långt västerut och i skogsterräng. Han skötte sig med den äran som vanligt!

Vi tog vägen mot Svensboda upp till avtagsvägen mot Skomakartorpet och där vek vi av in. Det blev mycket spännande när Jonas Blücher försökte få tyst på gruppen. Han hade nämligen fått syn på en tretåig hackspett. Först satt den i ett träd till höger närmast stigen men blev nog skrämmd av gruppen och förflyttade sig tre träd in på höger sidan upp i skogen. Efter visst spanande lyckades alla se den innan den försvann bakom trädet.

Några av deltagarna ville följa vägen upp till övre parkeringen för att se och höra mer av den tretåiga men lyckades inte med det. Och ett par av deltagarna vände ner till parkeringen då längtan efter matsäcken blev för stor. Vi, min syster Gunilla och jag, fick bra fyr på brasen så när de andra kom tillbaka var det bara att börja grilla. Måste säga att matsäck ute i det fria är det inte mycket som slår.

Sedda obsar blev: blåmes, talgoxe, domherre, spillkråka, tretåig hackspett, större hackspett, tofsmes, entita, nötväcka och några till. Sammanlagt 11 arter! 🐦

Deltagarna i Nationalparken fr.v. Jan Zennertun tre okända, Gunilla Frimodig i röd halsduk, Jonas Blücher, Jan-Olov Ragnarsson, Lars Johansson med hunden Algot, Dold under kepsen Jan Andersson, Tord Sundström, Rune Eriksson och Kerstin Signal.

Ny redaktionsmedlem?

Magnus Hellerud, vår biträdande redaktör, har bett att få avsluta sitt uppdrag och har lämnat redaktionen. NOF tackar för hans insats. Vi behöver snarast få in en ny person till redaktionen.

Är du intresserad av layoutarbete och har litet inblick i Adobes layoutprogram Indesign är nu det rätta tillfället att göra en ideell insats. För närvarande arbetar vi med programmet Indesign CS3 som vi äger. Det är nu några år gammalt så vi kommer eventuellt att och gå över till deras molntjänst och hyra programmen i framtiden. Vet du något om hur det fungerar är vi tacksamma att få höra av dig. Den interna kommunikationen mellan redaktionsmedlemmarna sker med hjälp av Dropbox.

Frågor besvaras av Åke Lorin 070-326 90 02

eller Marianne Johansson 070-65 66 369 eller sänd med ett mejl på adresserna som framgår på annat ställe i tidningen.

Åke Lorin

OBSat i Närke marker perioden december 2015 - februari 2016

Ove Pettersson

Ett godtyckligt urval av noteringar från rapportsystemet Svalan. Inriktningen ligger på sällsynta fåglar, avvikande mängder eller udda tidpunkter för vanligare arter. Kort sagt - en skvalerspalt i god veckotidningsanda. Urvalet är således helt subjektiv och artikeln bör därför inte citeras i andra alster om fåglar i Närke.

En rekordvarm december gjorde att vatten- drag och större sjöar var öppna vid årsskiftet. Några dagar in på det nya året kom ishavskylan och förändrade allt för fåglarna fram till slutet på januari då det blev vårvärme några veckor innan kylan tog över igen. När NOF:s artrace genomfördes 2 jan. noterades därför ovanligt stora mängder sjöfåglar i Hjälmarén. Flockar med upp till 800 **storskrakar**, 300 **vigg** och 100-tals **knipor** observerades från Hampetorp, Dimbo och Lappe. Även **storskarv**, **skäggdopping**, **salskrake**, **gråhäger**, **skrattnås**, **fiskmås** och **havstrut** blev uppskattade arter för kryssarna i racet. Denna vinterrapport handlar således i lika hög grad om vinterfåglar som om vårfåglar tack vare extrema väderskiftningar.

SJÖFÅGLAR och HÖNSFÅGLAR

En **sädgås** fanns i Odensbacken 1 jan. och på artracet sågs 1 ex. på Hammarmaden, Kvismaren, 2 jan. Redan 1 febr. noterade Staffan Werme 5 **sädgäss** i Fallersta i samband med vårvärmens återkomst. I slutet på månaden fanns mer än 3000 ex. i Kvismaren. En sen **spetsbergsgås** sågs i Rysjön 7 dec. och de första för året blev de 8 ex. som rastade i Nyängen, Kvismaren, redan 8 febr. Vid Södra Tysslingen dök hela 66 ex, upp den 4 febr. och resten av månaden sågs spetsbergsgäss på flera lokaler. Även **bläsgås** kom tidigt och Johan Åhlén m. fl. räknade in 18 ex. från dansbanan vid Lötén 7 febr. Några få **grågäss** fanns kvar i landskapet vid årsskiftet men försvann med kylan. 28 jan. återkom vårens första med 1 ex. vid Hammarmaden. De sista **vitkinda-**

de gässen för hösten blev 11 ex. som sågs av Leif Sildén vid Nydalen. En **snatterandhane** försökte övervintra i Oset. Sågs bland **gräsänderna** vid Slussen och Cementrännan 2-17 jan. Kylan blev nog för svår även för de två **krickor** som chansade på att stanna i Oset. 25 jan. sågs hanen sista gången medan honan dukade under redan i mitten av månaden. Sista noteringen av **bläsand** gjordes av Bernt Bergström med 2 ex. vid Oset 20 dec. Lite oväntad februarigäst blev den **brunand** som Hans Waern hittade i Rysjön 10 febr. Märkligt nog låg det 3 **brunänder** i Södra Tysslingen samma dag. Var kom de ifrån? En sen **bergand** fanns vid Lappe 19 dec. och den 8 dec. noterade Åke Pettersson hela 172 **salskrakar** vid Ässöbron. **Storskrakar** rastade med som mest 3 500 ex. vid Engelbrektholmen, Hjälmarén, 10 dec. Mycket uppmärksammas blev den kull om 9 **rapphöns** som höll till vid Ängs- holmen, Tysslingen, 14-27 jan. **Orre**, **tjäder** och **järpe** har noterats lite här och var i landskapets skogar. **Smådoppingar** har övervint- rat i både Kumlas och Hallsbergs reningsdam- mar. Så sent som 2 dec. såg Kent Halttunen 300 **skäggdoppingar** vid Lappe. När isen lagt sig blev det istället Vättern som skådare fick åka till för att bättra på årslistan. Som mest hittades 9 doppingar vid Nydalen 18 jan. samt 31 ex. av Nils-Erik Ström vid Klåvudden 27 febr. Även **storskarv** sågs i Vättern där 5 vid Olshammar 23 jan. är värda att notera.

ROVFÅGLAR och VADARE

Blå kärrhök fanns kvar långt in i dec. med 1 ex. i Mullhyttan 21 dec. samt 1 ex. vid Näs-

by Gård 28 dec. Den första för 2016 hittade Magnus Friberg vid Resta, Stora Mellösa, 27 febr. Ovanligt många obsar av gamla och unga **kungsörnar** har gjorts i vinter. Både i Kvismaren och vid Tysslingen har unga fåglar i sitt tredje kalenderår (3K) tacksamt visat upp sig för många skådare under hela perioden. **Tornfalk** sågs i Stora Mellösa 16-27 dec. samt vid Björka Lertag 30 dec. Övriga vinterobsar är 1 ex. i Hallsberg 14 jan. samt 1 ex. i Örebro 17 febr. De enda obsarna av **stenfalk** är 1 ex. vid Aldammen 19 dec. samt 3 jan. vid Resta, Stora Mellösa. **Pilgrimsfalk** har funnits i Kvismaredalen hela vintern. Tillfälligt har denna snabba falk även noterats vid Äsplunda, S.Tysslingen, samt Boglundsängen. En **vattenrall** klarade livhanken i ett mindre vattenhål intill Näsbykullen, Oset, 31 dec.-16 jan. 7 jan. såg Erik Törnvall 2 ex. i samma dike. Fram till jul sågs 2 **rörhönor** i reningsdammen, Kumla. Resten av vintern klarade bara 1 ex. av kölden. Även ett 10-tal **sothöns** övervintrade i Kumladammen tillsammans med alla närgångna **gräsänder**. Ensamma **tranor** stannade kvar långt in på vintern. 1 ex. i S. Tysslingen 7-12 dec. samt 1 ex. vid Hammar, Kvismaren, 9 de.-4 jan. I slutet av feb. anlände de första till både Kvismaren och Tysslingen. Vårfågeln **tofsvipa** noterades av nestorn Kalle Schölin m.fl. på Hammarmaden redan sista veckan i jan. Under hela feb. sågs sedan tofsvipor runt om i Närke.

MÅSAR, DUVOR och UGLOR

I samband med sydvästliga stormvindar 7 dec. hittade Peter Gustafson en **tretåig mås** vid Nydalen, Vättern. Samma dag upptäcktes även en **dvärgmås** i Hargeviken. Fåglarna stannade i 3, respektive 2 dagar. **Fiskmåsar** har funnits i Askersund under vintern och 14 jan. sågs även ett par **skrattnåsar** där. Vårens första **skogsduva** upptäcktes 7 febr. vid Nynäs. **Ringduvor** har övervintrat på flera lokaler, dock i mycket färre antal än förra vintern. **Turkduva** har också noterats på flera håll. Glädjande är att de har återkommit till Odensbacken efter många års frånvaro. Ove Åkesson räknade in 4 ex. den 25 dec. Och så

till vinterns stora snackis – **hökugglan**. Sedan Annika Lorin och syrran Katarina upptäckte 1 ex. vid Lugnet, Resta, 26 dec. har skådare minst sagt vallfärdat till platsen. En klok uggla som testat tålmodet hos alla ornitologer och fotografer genom att bara visa sig när den själv vill. Senaste notering för denna hökuggla är 18 febr. Den 15 febr upptäcktes ytterligare en hökuggla i Stora Mellösa av boende i området. Vid Katrinelund nära badplatsen sitter den fortfarande i skrivande stund. Mycket mer orädd än den kloka vid Lugnet och porträttbilder har strömmat in på nätet. Både **lappuggla** och **slaguggla** har setts i våra storskogsområden även denna vinter. I mitten på jan. började **berguvarna** hoa och till dags dato har uvar hörts på 4-5 olika lokaler. **Hornuggla** sågs i mörkret vid Västra kröken under dec. och fram t.o.m. 2 jan. I slutet av febr. dök de första upp igen på flera lokaler. Enda noteringarna för **jorduggla** är 1 ex vid Västra rakan 3 dec. och 22-23 dec. Ett fåtal **pärlugglor** har ropat i bl.a. Brevens Bruk och på Villingsbergs skjutfält under vintern.

KUNGSFISKARE och HACKSPETTAR

Kungsfiskare sågs på många håll i dec. Sedan kylan kom i jan. försvann de flesta. Januarifynd är 1 ex. i Odensbacken 9 jan, 1 ex Oset 8-10 jan, 1 ex i Lillån 10 jan, 1 ex i Pålshoda 19 jan och slutligen 1 ex i Reningsdamarna, Kumla, 25 jan.-1 febr. **Gräspett** har som vanligt besökt de dukade borden hos Helny Olsson i Arvaby samt hos Benny Fredriksson i Flyhagen. Höstens invasion av **tretåig hackspett** har resulterat i många vinterfynd. Ett av de mer uppmärksammade är den hane som i skrivande stund finns i motionsspåret i Viaskogen, Kumla, och som upptäcktes av under-teknads egen bror. Aldrig har väl Kumlaskådarna motionerat så mycket som nu!

TÄTTINGAR

Årets första **sånglärka** hittades på Nynäsängen redan 7 febr. Vid Backa Kvarn sågs en **försärla** 12 dec och vid Reningsverket, Oset, försökte 1-2 ex. att övervintra men de försvann och sågs sista gången 5 febr. En sen **sä-**

desärila uppehöll sig vid färjeläget, Hampetorp, 12 dec. **Gärdsmygar** och endast ett fåtal **rödhakar** har övervinttrat denna vinter. Sensationellt hittade Anders Jacobsson en **svart rödstjärt** i centrala Stora Mellösa 26 dec. Fyndet är landskapets första vinternotering. **Dubbeltrast** fanns vid Näsudden, Dimbo, 12 dec. och i Viaskogen, Kumla, sågs 1 ex. 12 febr. **Svarthätta** försökte övervintra hos Marianne Johansson i Örebro men när kyla och snö kom försvann den.

Den trana som hittades på gårdarna vid Hammar vid artracet i årsskiftet.
Foto: Ove Pettersson

Rapphöna i sommaräng respektive hur de kan upplevas i vintermiljö

Foton: Birdnerds.se

Sågs i fågelbordet sista gången 2 jan. Kvismaren är **skäggmesarnas** Mecka i landskapet. Vid Västra kröken har upp till 15 ex. setts men högsta noteringen är 31 ex. som Magnus Friberg såg vid Åslaholmen 2 jan. Mycket få rapporter i febr. Frågan är hur de har klarat vintern. En ovanligt sen **råka** sågs vid Logsjö 31 dec. Vårens första passerade Lennart Eriksson m.fl. vid Södra Tysslingen 25 febr. Artportalens enda noteringar av **hämpling** är 1 ex. vid Tysslingen 20 dec. samt 1 ex. över Lötén 7 febr. **Vinterhämplingar** har funnits i landskapet hela perioden även om antalet blev färre ju längre vintern led. 60 ex. vid Södra tornet, Tysslingen, 19 dec. samt 38 ex. vid Västra rakan 11 jan.

är toppnoteringarna. En **snösiska** sågs vid Naturskolan i Kvarntorp av Per Karlsson Linderum vid flera tillfällen i dec. 1 ex vid Norra Bro 13 jan. samt 2 ex vid Usta, Odensbacken, 8 jan. är ytterligare några obsar. **Stenknäck** finns i hela landskapet och min egen känsla är att den övervintrar mer och mer. Största ansamlingarna denna vinter blev 24 ex. i Karlslund, Örebro, 20 dec. samt 13 ex. i Hallsberg 12 febr. Vinterns mest betittade och fotograferade **snösparvar** blev de 16 ex. som höll till på samma åker som rapphönskullen vid Ängsholmen 8-25 jan. Övriga noteringar är 17 ex. vid Ekeby 10 jan, 10 ex. samma plats 8 febr. samt 1 ex. i Täby, Stora Mellösa, 23 jan.

Vattenrallen från Näsbybäcken

Foto: Torbjörn Arvidson

Sist i denna rapport några noteringar om **sävsparv** som är en fåtalig övervintrare i vassarna. 6 ex. i Reningsdammarna, Kuml, 14 dec. och 5 ex. vid Västra kröken 13 dec. är högsta antalen. 🐦

Konsten att ange en fyndlokal

Per Karlsson Linderum

När socknen blev fel och Arvet efter Linné

I kanten av det lilla skogshygget jagade en av de flesta fågelskådarens favoritfåglar, hökugglan. Sedan några dagar tillbaka hade den hållit till här i området men det var först nu när julskinkan sjunkit ned och klapparna öppnats som det gick att lämna julfirandet och ägna sig åt väsentligheter. Upplevelsen av en aktiv hökuggla är speciell. Vi var många där och njöt. Egentligen var jag emellertid lite konfunde-

rad. Jag hade läst i rapporterna på artportalen att den höll till vid Älmeruds gård. Eller snarare öster om. Det var med andra ord inte helt självklart var den höll till. När jag kom fram var jag dessutom ensam och irrade därför runt innan jag mötte en annan skådare som var lika förvirrad. Nåväl, med lite hjärngympa och logiskt tänkande hittade vi rätt plats.

Men frågan kvarstod: varför rapporterades ugglan vara sedd vid Älmeruds gård? Själv åker jag sedan ungdomsåren gärna runt med de gröna kartbladen. Fördelarna är många. Överblicken över området blir bra. Det går dessutom att ur kartan läsa ut var det borde finnas fina biotoper. Och på kartan anges var man befinner sig med platsnamn. Namn som ofta går långt, långt tillbaka i tiden i sitt ursprung. När jag satt i bilen på väg hem kunde jag lätt konstatera att både ugglan och jag befunnit oss vid en plats vid namn Lugnet.

Ända sedan Carl von Linnés dagar har vetenskapsmän, professionella och amatörer, försökt kartlägga olika områdets florer och fau-

nor. Det är en gren av biologin som kallas faunistik. Och inom den har sedan dess funnits ett otal oskrivna regler hur man ska bete sig när man anger en fyndplats. De som sysslar med botanik eller entomologi känner väl till detta (en publikation inom dessa områden följer alltid praxis). Och så var det även förr bland oss fågelskådare. Men artportalen, med sina alla fördelar i övrigt, har gjort att denna kunskap luckrats upp allt mer.

Enligt praxis ska en observation rapporteras med antal, ålder, datum, lokal, socken, landskap och observatör. Det skulle kunna se ut så här:

Talgoxe

1 ex Sköllersta, Sköllersta, Närke 1.1.1994 (Bengt Brunte Bondeblad).

Här står det första Sköllersta för lokalen och det andra för socknen. Arvet efter Linné bevaras och praxis följs. Låt vetenskapsmannen i dig få komma fram igen!

I fallet med hökugglan blir detta med socknar extra intressant då Älmeruds gård ligger i Norrbyås socken och platsen där hökugglan faktiskt befann sig, Lugnet, ligger i Stora Mellösa socken.

Nu undrar säkert läsarna här varför man ska använda sådana mossiga fenomen som socknar. Är inte detta förlegat? Nej! Socknar och landskap har till skillnad från kommuner och län i princip fasta gränser som inte ändrats sedan...ja Linnés dagar! Därför kan man relativt lätt hitta var gamla fynd gjorts genom kartstudier.

Bevarandet av gamla ort- och platsnamn är också skäl nog att vara precis i sitt rapportering men då är vi inne på språk- och samhällsvetenskapliga områden och detta är ju ett ornitologiskt forum.

När lokalen inte finns på riktigt

I sydvästra hörnet av Hammarmaden vid fågelsjön Kvismaren, i kanten av den inte så mossiga Fornskinnsmossen, finns en plats med ett av Närkes roligaste lokalsnamn (åt-

minstone använt bland oss fågelskådare). Där ligger i artportalen lokalen *Gubbbhyllan*. Ett bland oss skådare vedertaget namn på platsen i fråga. Men hur håller det namnet i ett faunistiskt korrekt perspektiv? Svaret är:- Inte alls. Ett fynd av en ovanlig art på den platsen angivet med lokalsnamnet *Gubbbhyllan* skulle få Linné att vända sig i graven. Platsen finns inte förankrad i någon form i någon av de olika kartor som lantmäteriet står bakom. Vad ska man då ange i detta fall? Ett växtfynd på platsen i fråga skulle anges som *250 m ONO bron över Hammarsån, S om Östra Kvismaren, Sköllersta*. Komplikerat javisst men korrekt. Ett alternativ vore att använda namnet på skogsområdet väster om platsen. I så fall skulle fyndet kunna anges som *O Fornskinnsmossen, Sköllersta*.

Artportalen kryllar numera av icke existerande lokaler. Påhittade och/eller felaktigt utplacerade. I den gamla versionen hade administratörerna möjlighet att korrigera sådana lokaler. Tyvärr ger den nya portalen inte samma möjligheter. Ur ett faunistiskt perspektiv är den därmed ett mörker. När en rapportör kan slänga ut en egen lokal och döpa den till *den gulliga lilla dungen där humlor samlas på våren* har det gott för långt. Artportalen är inte till för att vara folks privata dagbok eller medium för att glänsa med fina fågelkort. Artportalen är till för att bidra till faunistisk kunskap.

Som det inte vore nog med att lokaler inte finns på riktigt så kan tydligen en lokal finnas i många upplagor. Tur att den inte är medveten om detta. Det skulle förmodligen vara personlighetspåverkande. Se bilden nedan på antalet Skåle runt Skåle...

När den riktiga lokalen skulle ha funnits på riktigt

När du går genom den härliga fågellokalen Oset i utkanten av Örebro kan du knappt ta två steg innan du lämnar en lokal för att kliva in i nästa. Det är hylla på hylla. En för gubbar, en för kärringar och en för pojkspolingar. Nåja, inte riktigt men nästan. Bra för lokalåskådaren, ointressant för Linné. Men viktigast

av allt gillar fågelskådarna alla dellokaler och det blir lätt att hitta arter som rapporteras. Gott nog.

Nästa dag beger du dig till skogarna någonstans i landskapets ytterkanter. Du ser en massa olika arter och har en härlig dag bland tjädrar och gammelskog. Hemma framför datorn ska arterna rapporteras. Nu är du inte alls lika noggrann utan anger dina fynd gjorda i ett större skogsområde, låt oss kalla det Svarta bergen. Vilka är konsekvenserna av detta?

För att belysa detta kan vi ta ett exempel ur verkligheten. Söder om Svennevad ligger den lilla byn Haddebo. Nordost därom rinner en liten skogsbäck genom landskapet. Den heter Glottrabäcken. Det är en säker lokal för järpe. Inga lokaler fanns i artportalen i närheten till helt nyligen, mer än just byn Haddebo. En slarvig inrapportering av ett fynd av järpe i artportalen skulle vara att använda lokalen Haddebo och skriva NO i kommentarsfältet. En ännu slarvigare skulle vara att bara ange Haddebo. Dessa är ur ovanstående perspektiv värdelösa namn på fyndplatser. I princip oanvändbara. För att rapporten ska ha ett värde ska den vara korrekt placerad på karta i artportalen (ett ämne för en ny krönika, felen här är otaliga) och med ett lokalnumn som passar. Som läsaren förstår är observatören av järpe i detta fall skribenten. Ingen är felfri men i detta fall har jag följt praxis, i Linnés anda och utifrån att observationerna ska ha något som helst värde för järparna själva (på artnivå). Under vintern har jag sett fåglar vid fyra tillfällen på tre distinkta platser längs med samma bäck. Därför skapade jag tre lokaler som alla hade ett namn förekommande på den gröna kartan (mer nedan): Brovenen, Suttermosen och Glottrabäcken. Linné jublar glatt!

I den bästa av världar, kanske inte i en allt för avlägsen framtid, kommer artportalen och alla faunistiska data (korrekt och korrigerad) att användas av naturvården och beslutsfattare. I en del fall sker redan detta. Användningsområdet inom skogsbruket är ju uppenbart. Men allt bygger på att rapporteringen i artportalen är korrekt och detaljerad. En artikel i *Vår fågelvärld* belyste detta nyligen. Ju mer precis

rapportörerna är in sina fynd av t.ex. skyddsvärda skogsfåglar desto större möjlighet skulle myndigheterna ha att förhindra avverkning i olämpliga områden eller vindkraftsetablering i likaledes olämpliga områden. Då räcker det inte att ange generella lokaler eller till och med atlasruta som fyndlokal. Det räcker varken ur bevarandeperspektiv eller faunistisk dito. En förutsättning är detaljerade lokalanvisningar.

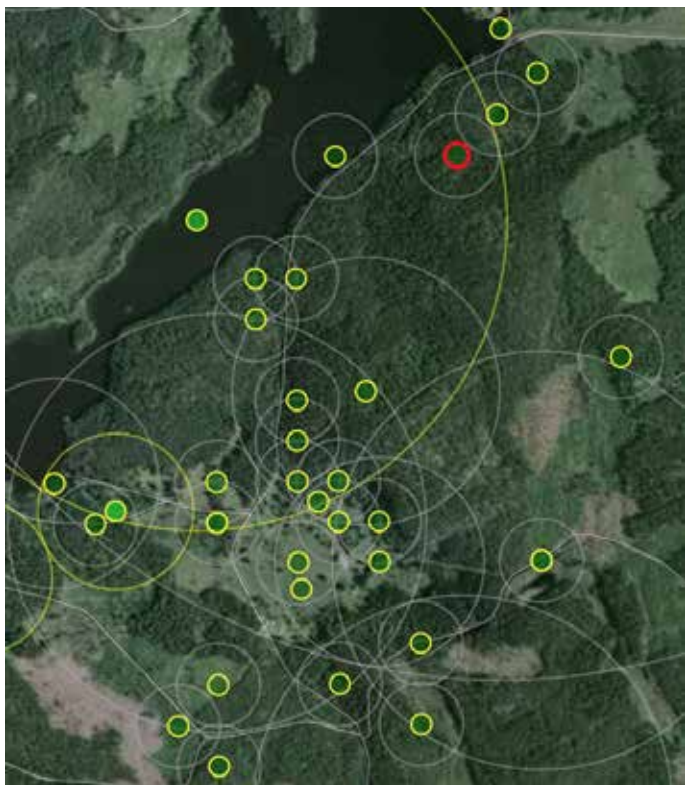
I den sämsta av världar leder ett slarvigt och oprecist rapportering till att naturvårdens verktyg inte fungerar och den där tjädersko-gen som du brukar gå i blir avverkad (ja det inträffar nu också, jag vet). En av artportalens grundbultar är ju att skapa en effektivare naturvård. Låt oss då försöka bidra till detta i en sann linneansk anda!

Hur fågeln hamnar där den faktiskt är

Om vi bortser från den rent fysiska dimensionen i ovanstående rubrik och i stället sätter på oss de linneanska glasögonen och försöker agera vetenskapligt i vårt rapportering av fåglar. Hur gör man egentligen för att ange sin lokal korrekt?

Börja med att antingen kolla på den gröna kartan (den topografiska 1:50 000) eller gå in på www.lantmateriet.se och använd deras karttjänst. Där kan man öppna kartsöksfunktionen. Använd den topografiska karta där också. Identifiera var fågeln befinner sig. Finns där ett namn på kartan så använd det! Annars sök upp närmast angivna plats på kartan och ange sedan med väderstreck åt vilket håll platsen ligger (t.ex. SO Sköllersta). Befinner sig fågeln långt från närmaste namngivna plats på kartan ange avståndet (t.ex. 1,5 km SO Sköllersta).

Sedan återstår att identifiera vilken socken lokalen ligger i. På den tryckta kartan är gränserna mellan socknarna angivna, kolla teckenförklaringen. Leta upp närmsta kyrka på kartan och kolla att den och lokalen ligger inom samma gränsområde på kartan. På nätkartan hos lantmateriet blir det svårare. Här finns tyvärr inte dessa gränser markerade. Ett råd till

Skärmbild från Artportalen visande alla Skåle runt Skåle

alla utan gröna kartblad:- Köp! Åtminstone över de områden du frekvent skådar i. Om du mot förmodan bara vill använda nätet för att kontrollera socken får du först använda www.eniro.se och där få fram närmaste postadress. Använd kartfunktionen och tryck på närmsta hus. En adress kommer upp. Besök sedan www.svenskakyrkan.se och använd deras sök församlingsfunktion. Här kan du aldrig vara helt säker på att det blir rätt. Gränsen kan ju gå precis bredvid huset. Skaffa kartor!

Skribentens kommentar:

Med detta inlägg avser jag inte att agera besserwisser även om det naturligtvis lätt kan uppfattas så. Världen ska vara en fri plats och så också fågelintresset. Du gör som du vill men var medveten om att det i ibland kan vara fel! 🐦

Ungdomsaktiviteter - Se www.birdlife.se/nofnet/aktiviteter under rubrik Ungdomsgruppen.

Tjejaktiviteter - Se www.birdlife.se/nofnet/aktiviteter under rubrik Tjejgrupperna.

Exkursioner och resor våren 2016

Söndag 10 april – Skådarresa till Stockholms ytterskärgård. Häng med till Stockholm ytterskärgård med M/S Josephine. Vi

njuter av jättelika flockar med ejder och alfågel samt avancerad flygakrobatik av jagande labbar. Vi har massor av alkor omkring oss och över alltihop svävar havsörnar på mäktiga vingar. Ibland piggnar vi till lite extra när sällsyntheter som praktejder och skärsnäppa dyker upp. Båten lägger ut från Björkvik och går Stabbo - Huvudskär - Norrsten. Avresa Örebro kl 05.30. Kostnad: cirka 1 200 kronor. Bindande anmälan sker till kent.halttunen@tele2.se 070-216 11 30 senast 10 mars. OBS! Begränsat antal platser, först till kvarn gäller.

Lördag 16 april – Resa till Hjälstaviken. Det var länge sedan vi gjorde en föreningsresa till Hjälstaviken i Uppland, en av landets bästa fågellokaler. Nu är det dags igen. I bästa skådartid, lördagen den 16 april åker vi tidigt från Örebro för att vara på plats när det är som bäst. Lokal guide möter upp och följer oss den här dagen så att vi får största möjliga utbyte av dagen. Samåkning i bil eller minibuss beroende på hur många vi blir. Anmäl dig till Ronnie Lindqvist på 070-262 14 17 eller ronnie.lindqvist2@gmail.com

Söndag 17 april – Markasjön och Domarkärret Nyhet för året, en exkursion till Markasjön och Domarkärret i Almby/Briceberg. Samling vid Marks gård i universitetsområdets östra del, kl 09.00 och den beräknas pågå till ca kl 11.00 Exkursionsledare är Lars Johansson.

Söndag 24 april - Sälvens dalgång. Häng med på en härlig guidning den 24 april i det natursköna naturreservatet Lekeberga-Sälven. Räkna med en skön och härlig dag tillsammans med alla vårfåglar. Vi spanar speciellt efter försärlan. Ta gärna med fika. Samling bakom Hidinge kyrka kl 08.00. För mer information: Kent Halttunen 070-216 11 30.

Söndagen 30 april - Exkursion till Klåvudden. Klåvudden är Närkes utpost mot de sjöfåglar som sträcker norrut på våren. Klåvudden ligger vid Vätterns norra spets. Häng med till den här mycket speciella lokalen där man kan se sjöfåglarna sträcka. Det blir en tidig morgon men det kan vara värt besväret för att få se svärta, sjöorre, ejder och andra kustfåglar. Samling vid Harge Missionshus kl 03.40 eller vid Klåvudden kl 04.00 för den som åker direkt. Ta med varma kläder och stora matsäcken. För samåkning från Örebro sker samling vid Statoil, Västhaga, avfärd kl 03.00. Guide: Håkan Carlestam, 070-531 14 21.

Oset-guidningar i maj. Guide är Lars Johansson Den 29 maj är det dock Gunnar Bergeå som är guide. Söndagsturerna tar ca fyra timmar varför fika rekommenderas medan de på onsdagarna är kortare tid. Starten sker all-

tid vid p-platsen intill reningsverket efter cembrännan.

Söndag: 1 maj Den traditionella vårvandringen kl 07.00

Söndag: 8 maj fågelskådningens dag se nedan.

Onsdag: 11 maj vårvandring kl 07.00

Söndag: 15 maj vårvandring kl 07.00

Onsdag: 18 maj kvällsvandring kl 18.00

Söndag: 22 maj vårvandring kl 07.00

Onsdag: 25 maj vårvandring kl 07.00

Söndag: 29 maj vårvandring kl 07.00

Lördagen den 7 maj – Fågeltornskampen. Fågelskådare i Sverige och Finland tävlar denna dag i fågelskådning. Mellan kl 05.00 och 13.00 bemannar fågelskådare olika fågeltorn och räknar alla arter man kan se under denna tid. Närkes Ornitologiska Förening deltar med flera lag i fågeltorn i bland annat Kvismaren, Oset och Tysslingen. Vill du delta eller anmäla eget torn i tävlan kontakta ansvarig i Närke under dagen Per Karlsson Linderum tel. 072-513 60 29.

Söndagen den 8 maj - Fågelskådningens dag vid Oset. Närkes Ornitologiska Förening berättar om Oset och visar allmänheten vilka fåglar som finns i området. Olika aktiviteter pågår under dagen. Lars Johansson guidar från p-platsen vid reningsverket kl 07.00. Och vid Erik Rosenbergs stuga guidar Gunnar Bergå mellan 9-12. Välkomna!

Onsdag 11 maj – Dubbelbeckasinlyssning. Vi hoppas få höra både dubbelbeckasin och dvärgbeckasin. Det blir garanterat en bra upplevelse om vi har lite tur med vädret. Plats: Rånnesta, tid: 21.00. Samling vid Ruinen. Obs! Väderberoende! Mer info och guide är Ronnie Lindqvist, 070-262 14 17 eller ronnie.lindqvist2@gmail.com

Söndagen den 22 maj – Vargavidderna. Vandring och fågelskådning vid vildmarksområdet Vargavidderna på gränsen till Västergötland. Mer info och guide är David Tverling, 070-578 41 20.

Lördagen den 4 juni – Nattfågellyssning. En härlig försommarnatt då vi utforskar fågel-faunan med vår hörsel. Vi lyssnar efter olika

nattaktiva fågelarter runt Örebro och kanske lite längre bort. Samling vid Statoil, Västhaga kl 19.00. Exkursjonsledare: Ronnie Lindqvist 070-262 14 17.

Lördag 4 juni - söndag 12 juni - Nationaldagsveckan. Sedan 2014 körs ett årligen återkommande cykelartrally i början av juni i anslutning till nationaldagen. Tävlningen pågår i nio dagar så att den sträcker sig över två helger – från lördag till söndagen efter – allt för att göra det möjligt för fler att delta på sin lediga tid. Alla insamlade pengar går till ett aktuellt fågelskyddsprojekt. För mera information: Per Karlsson Lionderum, 072-513 60 29.

Kontaktperson för NOFs exkursioner är Lars Johansson 070-558 99 06 och Per Karlsson Linderum 072-513 60 29.

Uppdaterad information finns på NOF:s hemsida <http://www.birdlife.se/nofnet>.

Vid alla exkursioner utgår en frivillig avgift på 20 kr till vår fågelfond. Om du vill ha hjälp med skjuts vid våra exkursioner kontakta respektive ledare. Bilresor betalas direkt till förare med 7 kr/mil och resenär. (Rekommendation från styrelsen fr.o.m. 2014.) Vid resor med övernattnig tas en mindre avgift ut av deltagarna för administration och till vår fågelfond.

Inomhusmöten våren 2016

Torsdag 21 april - Magnus Friberg visar sina fantastiska bilder på fågellivet och fåglarna i Trinidad-Tobago som han har tagit vid sitt besök där och sedan följer en spännande redogörelse om hur det gick med ringmärkarprojektet småfläckig sumphöna i Kvismaren.

Vidare kommer A-foto att visa kikare för dig som är intresserad. De börjar 18.30 och visar sedan även i pausen.

För höstens inomhusprogram pågår planering.

Inomhusmötena äger rum kl 19 i Vasakyrkan, Vasagatan, Örebro

Ringmärkta fåglar

Ringar från döda eller avlästa data från levande fåglar sänds till:

Naturhistoriska riksmuseet, Ringmärkningscentralen, Box 50 007, 104 05 Stockholm tel. 08-5195 40 80. Fax 08-5195 42 44.

Uppge plats, omständigheter som dödsorsak, tid m m för fyndet.

Rapportera via webb:
www2.nrm.se/rc/rc-formular.html.se

Fågelakuten

Besvarar frågor om skadade eller tillvaratagna fåglar. Tar hand om skadade fåglar för rehabilitering. E-post: fagelakuten@telia.com. Se även vår hemsida: www.sofnet.org/nofnet/om-nof/fagelakuten.

Fågeldoktor'n

Staffan Ullström, Gällersta 244, 705 94 Örebro, tel. 019-23 92 37, 076-712 18 88

Övriga

Leif Sandgren, Örebro, tel. 070-256 73 95

Tage Carlsson, Vretstorp, tel. 0582-66 00 11

Leif Bertilsson, Fjugesta, tel. 0585-311 46

Ulla Wallin, Frövi, tel. 0581-331 79

Statens vilt

Den som påträffar ett dött djur av nedanstående arter skall anmäla detta till polisen för vidarebefordran till något av landets större naturhistoriska museer.

Artlista för fåglar:

Fiskgjuse	Svarttärna
Bivråk	Storkar
Örnar	Rördrom
Glador	Lunnefågel
Kärrhökar	Salskrake
Falkar	Svarthalsad dopping
Tornuggla	Skärfläcka
Hökuggla	Gråspett
Berguv	Vitryggig hackspett
Fjälluggla	Mellanspett
Lappuggla	Kungsfiskare
Slaguggla	Härfågel
Fjällgås	Blåkråka
Skräntärna	Sommargylling

NOF:s försäljningsmateriel

NOF-kåsa, mörkgrön, m. NOF-logga	30 kr
NOF-dekal små	3 kr/st
stora	10 kr/st
Artlista Närke	gratis
Småfågel-, grå-, flugsnappar- och starholk	75 kr/st
Knip- och uggleholk	400 kr/st

NOF-keps, svart med broderad vit logga i storlek för alla. 150 kr/st
Porto + frakt tillkommer

Vill du handla? Vänd dig till Bengt Jalsborn
Vallnäs vägen 3, 703 58 Örebro, Tel. 019-12 70 80,
070-113 47 99. E-post: b.jalsborn@gmail.com

Regionala rapportkommittén (Rrk)

Sammankallande: Johan Åhlén Tel. 070-536 62 91
Pålsbodagatan 13 70218 Örebro
E-post: johan.ahlen@hotmail.com

Övriga medlemmar: Magnus Friberg, Ove Pettersson och Andreas Sandberg

Skjutfältsbesök?

Planerar du utflykt till Kilsbergen och skjutfälten kan du kolla på webbplats www.skjutfalten.se vilka dagar dessa är avlysta.

Fågelskyddsgruppen

Sammankallande: Per Karlsson Linderum
Babelsvägen 2, 697 74 Sköllersta
E-post: per.karlsson.linderum@gmail.com

Övr. medlemmar: Jonas Engzell o Åke Pettersson

Skogsgruppen

Sammankallande: Ronnie Lindqvist,
Bertil Waldéns gata 6, 702 15 Örebro
E-post: lindqvist_ronnie@hotmail.com

Övr. medlemmar: Krister Håkansson o David Tverling

Jordbruksgruppen

Sammankallande: Kent Halttunen, Nygård, Norra Folkavi, 719 91 Vintrosa E-post: kent.halttunen@tele2.se

Övriga medlemmar: Lars Johansson

Osetkommittén

Kommunens kommitté för skötsel av naturreservatet Oset-Rynningeviken. NOF:s representant är:

Leif Sandgren, Tuppa Klaras väg 18, 702 29 Örebro
Tel. 070-256 73 95. E-post: leif.tuppaklara@gmail.com.

Svansjön Tysslingen

NOF:s representant i stiftelsen: Helny Olsson,
Arvaby, 719 95 Vintrosa, Tel. 019-29 90 03 eller
070-5762981. E-post: helny@telia.com

NOF:s tjejgrupper

Ami Sundén, Tel. 070-944 73 00

Annika Lorin, Tel. 019-24 48 46

Kamakura

Nyhet!

**Kamakura EDV-81
25-55x W**

Innehållsförteckning

Omslagsbild: Större strandpipare Text:Ann-Margret Elmroth	1
Ordföranden har ordet Ulf Jorner	1
Verksamhetsberättelse 2015 i kortform Kent Halttunen	4
Nya NOF-medlemmar	5
Annika, Åsa och Ami fick Årets gulsparypris Kent Halttunen	6
Märkplats Venan 2015 Lennart Eriksson	7
Årsmöte med ögongodis Marianne Johansson	8
Artracet 2016 Åke Lorin	9
Segrarna i "lortklassens" berättelse Andreas Sandberg	11
Resultattabell	14
Ekoklassrapport Gunnar Bergeå	16
Hemsidan www.birdlife.se/nofnet Kent Halttunen	17
Fåglar på Internet! Johan Åhlén	20
En mager och gänglig figur Pär O Wendelstam	22
Bengt Jalsborn cyklade ihop 212 kryss i Närke Kent Halttunen	24
Ekoskådning 2016 Åsa Bengtsson	24
NOF:s temagrupper Styrelsen	25
Ortolansparv	25
Vem blir årets Ädelkryssare i Närke?	26
Garphyttans nationalpark 2016 Marianne Johansson	26
Ny redaktionsmedlem?	27
OBSat i Närke marker perioden december 2015 - februari 2016 Ove Pettersson	28
Konsten att ange en fyndlokal Per Karlsson Linderum	31
Program	34